

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagok
 a lap tulajdonosnak kül-
 dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor
 10 kr., többzori hirdeté-
 téknél olcsóbb. Nyitlár-
 sora 25 kr. Bélyegdíj min-
 den hirdetésnél 20 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor nyomdájában és
 a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Az iskolai takarékpénztárakról.

polya, Zombor.

Tekintettel arra, hogy a takarékpénztári intézménynek ugyszólván melegágya és csemetés kertje, az iskolai takarékpénztár, mint a gyermekeket takarékosra szoktató intézmény; tekintettel arra, hogy az ember egész nevelése nem igen egyéb, mint helyes szoktatás; tekintettel arra is, hogy nálunk a takarítási hajlam egyáltalán nincs meg a népben: valóban jó és üdvös lenne, az intézménnyel próbát tenni legalább, mielőtt azt a maga egészében és következményeiben kárhoztatjuk és elvetjük.

Sok tinta és szó vesztegettetett már ezen kérdésre, anélkül, hogy népszerűségben nyert volna, vagy hogy az iránta való pro és kontra nézetek valami egységes középhatározatban megjegecedtek volna.

A nehézségek azon része, hogy a tanítónál más a takarékbetétet nem kezelheti; hogy a tanító arravalósága épen nem okvetlen következik; hogy a tanító előny nélkül nagy fáradtsággal terhelhetnék; hogy állandó kísértésnek és számolkodási zavarnak lehetne kitéve: mind számba se jöhet azért, mert a kérdés elvi részével össze nem függ és mert a nevelő közegek jóakarata, lelkesedése, áldozatkészsége s a jövő nemzedék szebb jövőjeért rajongó egyszerűete nélkül eddig sem jött s eztán sem jöhet semmi nemzedékboldogító eredmény létre.

Ez tehát mind vakon odavetett vád a becsületos, jóakarátú, ügybuzgó, hivatásszerető tanító szemébe.

Ha még hozzá vesszük, hogy segélyegylet vagy oly egyén — legalább a mi megyénkben — minden faluban akad, aki néhány forintot kamatra elfogad és biztosít: akkor a kivített, a próbáképen való kezdeményezést, csakugyan nem indokolhatni egyébvel, mint ósdi keménynyakusággal, dologkerülő kényelemszeretettel és hivatáshideg nembánomsággal.

Fontosabb elvi ellenvetés az a divatos, hogy a gyerek nem tud pénzt szerezni s ha kap is itt-ott pár krajcárt, nem ismeri még a pénz becset s így máris kifejlett érzéki vágyainak hatásosabb ingere alatt, csak paródiává teszi az intézményt, mert takarékosra, mint az ő eszén és gyenge akaraterején kívül eső erényre, nem szokik általa.

Aki nem ijed meg a nagymondásoktól, az mélyebben belenez e kérdésbe. Tessék csak akármely falusi szatócsboltba belépni, nem-e gyereknyalánság teszi ki az üzlet nagyobb készletét? Tessék egy utcán végig járni, nem-e lát az ember 4-5 gyereket egy rakáson, amint úszik a nyáluk azon boldog társuk szerencséje után, aki krumplicukrot szopogathat? Tessék Zombor város akármelyik sarkán megállni, nem-e tantúznak, tucáznak, sőt kártyáznak, szivaroznak egész éretlen gyerkőcök?

Ezek mindennapi közönséges tények. Tény az is, hogy a cukrot egy boltos se adogálja ingyen; az is, hogy krajcárral nem játszhatik, akinek nincsen. Pedig bizon cukrot is esznek, pénzzel is játszanak gyermekeink.

Ebből világos a következtetés, hogy tehát: van pénzük. Honnan? — az nem tartozik ehhez a kérdéshez. Hogy szoktatás, példa, buzdítás, alkalom utján sok krajcár megmaradna haszonra sok nyalánság gyermek elszoknak e rossz tulajdonától: azt csak az tagadhatja, aki fél az ezen hit elfogadása után reá, mint népnevelőre

hárulandó teherből. S e tagadás annál megbélyegzőbb reá nézve, mert ha kijelenti, hogy nem bízik a szoktatás erejében ez iránt, akkor egyuttal lekritizálta nevelői önértékét.

Azok kevésbé komoly állítások, hogy a takarékosra szoktatás által a gyermekek kapzsiak, irigyek, tolvajok, versengők, rangkórosak, pénzimádók lesznek.

Azért nem vehetők komolyan ezek a nagyképzű aggályok, mert tulajdonképp csak önvédelmi beszédek az új teher ellen.

Hiszen uramfia, akkor az ellekező oknak, a takarékosra nem szoktatásnak, épen ezeknek a bűnöknek az ellenkezőjét kellene eredményeznie; mert az csak tiszta sor, hogy ellenkező okok, ellenkező okozatokat teremtenek.

Egyébiránt akik ezt az aggályt komolyan táplálják, azok legjobb, ha más pályára térnek; mert biz az igaz, hogy a tapintatlan tanító még a tizparancsolattal is bűnökre taníthat.

Nem ugy kartárs uraim!

Deák Ferenc, Csengery Antal s más nagyjaink nem túloztak, mikor azt mondták, hogy ezen intézménynek meghonosítása a legjobb eszköz arra nézve, hogy a gyermekek rászoktatása által majdan egy egész nemzedék erkölcsé módosuljon.

A tavali iskolaév alatt 19273 gyermek 114734 ft 42 kr. betétet szerepelt Magyarországon. Hol volna ez a pénz ezen intézmény nélkül? Mekkora töke lehetne abból, ha minden község iskolája buzogna ezen ügy körül? Hogy mekkora, gyaníthatni a franciaországi kimutatásból, mely szerint 1881. augusztusban 16000 iskolában 8 millió frankjuk volt a gyermekeknek betéte.

Tán nagyolják a fáradságot? Osszák meg! Keresnek anyagi hasznot? Oh, az a nemzedék, mely így szoktattatik a legnagyobb anyagias erényre, majd fogja becsülni tudni és akarni erkölcsi atyját, a tanítót és remélhetőleg javítand is az ő sorsán.

Azt is hallani, hogy az elemi iskolának ez nem lehet föladata

Nem-e? Hát nem föladata neki, derék polgárokat nevelni a hazának? Nem derekabb-e, aki takarékosabb? Nem takarékosabb-e, aki azt megszokta, mint aki nem szokta? Angol, Szász, Svéd-, Olasz-, Spanyolország, Szilézia, Dánia, Holland, Portugália, Svajc, Amerika — mind rövidlátó, kik ezen intézményt áldásosan fölkarolják?

Kijelentvén, hogy ide vágó érdemleges vitáknak szívesen engedünk helyet e lapban, ajánljuk ezen népnevelő hivatással bíró intézményt az iskolaszékek, elüljáróságok, lelkészek és tanítók pártoló figyelmébe.

A népgyűlés.

A népgyűlés husvét hétfőjén vagy három-ezer ember jelenlétében példás rendben folyt le, mint azt Czedler János elnöksége alatt csak várni lehetett.

A gyűlésen elnökké választott: Czedler János; alelnökké Falcione Lőrinc; jegyzőkké: Thurszky Jenő, Széchényi Tamás, Veszolovszky Péter, Balázs József.

A sok jegyző hosszú beszédeket, pro et contra indítványokat sejtetett; pedig biz ez mind elmaradt, amennyiben az első indítványt a templom lebontására s anyagának egy célszerűbb, de kisebb épület fordítására maga az elnök egyenes nyíltsággal és pontos adatokkal tette meg. Elmondotta a templom eszmei és reális keletkezésének történetét; el azt a perfidiát, melylyel az építés kezdői 33 ezer forintban irányozták elő a költségeket, holott ez a tetőtlen tető és faltömeg már is 55 ezer forintban van; el azt, hogy az építési engedély kikérésekor 43,000 ft készpénz és 531 ezer téglá mutattatott ki kezdő alapul, holott 17,000 ft készpénz és 46,000 téglá volt csak összesen; el azt is és ezt következetességből hangsúlyozzuk hogy a régi templom összes pénztárainak jövedelme kölcsön-

kép építettett be ide; elvégi azt, hogy e stiltalan s nem célszerű fekvésű templom még 120-150 ezer forintba fog kerülni, mire az lesz, ami akar lenni.

Ezután indítványozta, hogy miután ekkora összeget beszerezni kilátás nincs; miután ezen enyészetenek kített anyagokból ma még a Szelence szájában, kellő helyen, lehetne izléses kis templomot emelni: mondja ki a népgyűlés, hogy e templom építését abban hagyja, ezt lebontatja s helyette a Szelencsében, a város által ennek helyébe veendő telken ennek anyagából megfelelőbb egyházat épít.

Zsulyevits Döme rövid ellenindítványt tesz a tovább építésre, mit a népgyűlés zajos helyesséssel elfogadott.

Zsulyevits Döme továbbá a következő sürgönnyt ajánlja lelkes éljenzés között elküldésre:

Dr. Haynald Lajos érsek ur

Kalocsa.

A zombori rk hitközség mintegy 3000 tagu népgyűléséből üdvözli Eminenciátat s értesíti, hogy az új templomnak tovább építését egyhangulag elhatározta, mire főpásztori áldását kéri.

Ezután elnök javaslatára a következő bizottság küldetett ki a teendőik végzésére: Bunyi Károly, Huber Ignác, id. Dzsinitz Antal, Pékánovits András, Stebler Lajos, Bábits Máttyás, Ödry János, Andráska Alajos, Prokop György, Jakobsics Mihály, Bácsér János, Dorotits András.

Ezzel a népgyűlés az elnök éltetése mellett példás rendben feloszlott.

Kérdezzük meg most már higgadtan és tárgyilagosan, mit végzett a népgyűlés?

1. Kimondta, hogy a templomot tovább kell építeni.

2. Azt, hogy miből? — mint afféle mellékes kérdést — nem szellőztette.

3. Konstatálta, hogy az új templom csak kölcsönképp vette ki a pénzt a régi templom pénztárából.

4. Nem konstatálta, hogy mikor, hogyan, miből kívánja azt a kölcsönt megfizetni?

5. Azt sem konstatálta, hogy ki? mivel? és miképen szavatol ezért a kölcsönért. Pedig hát a templom pénze se Csáky szalmája, vagy mi?

6. Azt sem konstatálta, hogy mekkora reális összeg az a minimum, a melynek befolyása, illetőleg biztosított alajjegyzése nélkül az építkezést sikerrel biztatólag kivihetőnek nem tartja s azt elejti.

Mit végzett hát a népgyűlés?

Azt, hogy építünk.

Oh, uraim! ha lelkesedéssel házat lehetne építeni, akkor senki se laknék bérben.

Egyébiránt tisztelettel és helyesséssel hajlunk meg a jó nép vallásos buzgalma előtt; de reálisnak, komolyan számbavehetőnek csak akkor fogjuk tekinteni határozatát, ha telekkönyvileg biztosított értékben s anyagban vagy munkában aláír annyit, amennyivel a megkezdett munka tíz év alatt — legalább mint épület, ha nem is mint templom — elkészül.

Addig pedig kérjük mindazokat, kik e célra valamit szántak, hogy a nyúlós kérdés eldöntése érdekében szíveskedjenek az aláírásokat minél tömegesebben szaporítani.

Védőtöltéseink mint utvonatok.

Hogy ezeket nem mindenkor helyesen használjuk föl közlekedési célokra, azt a számtalan megyebeli bal-események kellek megvilágítják, s így kiki a maga kárán okulhatott volna. Kétségtelen, hogy a védőtöltésekre nézve a közlekedés terhes szekerekkel inkább előnyös, mint hátrányos Mert a közlekedés, ha ez nem egy és ugyanazon kerékvágásban — hanem váltakozva — történik, a védőtöltés megülledéséhez és a talaj tömörüléséhez tetemesen hozzá járul; csak hogy az alkalom, a melyen a közlekedés a védőtöltés megrongálása nélkül eszközölhető, mindenkor megválasztandó és nem türelendő, hogy a védővonalak bármely időben közlekedési célnak fölhasználhassanak. A védővonalon a közlekedés csakis száraz időben engedhető meg, sőt csekélyebb esőzési időben is eszközölhető annélkül, hogy a töltés koronája, mely a kocsik utnak alapul szolgál

megromlana, vagy mely kerékcsapásokat hagyna hátra, vagy a kerekekre tapadt töltés földje elhordatnék; ellenben nagyobb esőzések beálltával a közlekedés azonnal s egészen beszűkítendő, mert ily időben a talaj felázva, a kerekek igen mély vágányokat csinálnak és a fölzott föld a kerekekre tapadva tova hordatik s a töltés koronáin feneketlen gödrös pocsoltyák alakulnak. Az ily mélységekben összetódult víz a töltés mélységébe szívárognán a már összetömörült talajt egészen föláztatja s a védtöltést hivatásának megfelelni képtelenné teszi, s a legkisebb áradás vize is, a már felázott talaj táplálását csak még jobban növeli. Ehhez járul még azon körülmény is, hogy vagy az őszi vagy a tavaszi hosszú esőzéseket rendszeresen még fagy is szokta követni, s így az átázott töltés talaja is megfagyván, a közelébe árvíznek ellent állni képtelen, s ilyenkor történnék azután azon szerencsétlenségek, amelyek nem csak emberi életet követelnek áldozatul, hanem az évtized ken át hangya szorgalommal gyűjtött csekély vagyont is magukkal sodorják, végpusztításának iszonyú nyomait hagyván maguk után.

Ott, hol védgáti társulatok léteznek, azok töltéseik sorompóval vannak ellátva, s a midőn ezek megnyílnak, mindenki tudja, hogy a töltésen a közlekedés meg van engedve, s mindenki örül, hogy sima talaju uton gyorsan közlekedhetik, kivált ha a töltés irányában olyan, hogy a behordás a töltés megrongálása nélkül is eszközölhető, de más részt a messze távolba utazónak is jól esik ilyen utakon gyorsan célja felé haladhatni, s az ily töltések, melyek kettős célnak megfelelnek, valóban áldások a vidékre. Mihelyt azonban a nagyobb esőzések beállnak, a sorompó lezáratik s még a gyalog utasnak sem szabad ilyenkor rajta haladni; s ezen tilalom-zárást a vidék lakosai tiszteletben tartják, tudván azt, hogy az ily intézkedés csakis az ő javukra szolgál. Az ily társulati védvonalakon rendszeres töltésőrök is vannak alkalmazva, s az észlelt legkisebb hiány is azonnal kijavítatik, úgy, hogy a védvonal mindenkor jó és használható állapotban van s azért legelőszérőbb a csoportonkénti társulás a magán védvonalakra nézve, mert akkor nem csak a kellő fölügyelet, hanem a szorgosan gondoskodó kéz is megvan, mely a fölügyelete alá helyezett védvonalok fölött sokkal jobban őrködik, mint saját élete fölött, tudva azt, hogy százezrek élete, és vagyonának megőrzésére és megvédésére van hivatva. De ott, hol ugyan töltések készültek, s ezek felett senki sem őrködik, hanem csak azok, kik készítették, maguknak csinálva azt, vele többé nem törődnek, mint például az Apatinról Monostorszegrre vezető, a Szántova, Dautova és Baracska felé vezető töltések, s a tiszpartiak, melyek csakis a gondviselés fölügyelete alá helyezve oly szomorú állapotot mutatnak, hogy azonnal rá lehet ösmerni a gazdátlan jószágokra. De bezzeg ha a vész közeledik, vagy a véletlen az ily rossz karban lévő védvonalakat meglepi, akkor fűhöz-fához kapkodunk, hogy életünk és vagyonunk megmentése sikerrel járjon, csak hogy ilyenkor nagyon elkésett dolog az, mit szomorú példák ezrei eléggé keserűen igazoltak.

Használjuk a védtöltéseket mint nyári utakat száraz időben, mert ez még hasznukra is van, sőt a gazdátlan töltések így kerülnek folytonos felügyelet alá, s az illetékes falusi böles tanács is hamarabb értesül a megrongált töltésről, s ezt azonnal orvosolhatja, ha csakugyan érdemesnek tartja a kijavítást azonnal eszközölni. Ily körülmények között minden gazdátlan véd-töltés felügyelet alá azonnali kijavítás alá kerül annak megrongált része, és legalább a vész első rohamának ellent állni képes; s a többi célszerű intézkedés úgy is csak a vész elvonulása után léphet életbe. De ha az esős idők beállnak, akkor a védvonalakon szüntettesék meg a közlekedést, és vétsenek használatba a nyári folyama alatt jó karba helyezett téli utak. — (Ha ugyan valakinek eszébe jutott a téli utak helyre állítása.)

Használnak minden vidéke bir egy eszközzel, amelylyel a védtöltéseket, mint nyári közlekedési eszközöket, és téli utait kijavíthatja, s utait ezzel be is burkolhatja, csak hogy nálunk — a hol minden ott van és csak hozzá kell nyulni, — azzal senki sem törődött egy ezer év lefolyása alatt, pedig ott hol könnesen, a természet eléggé gondoskodott annak pótlásáról, s csak kissé kell keresni, és majdnem minden határban feltalálható azon anyag, mely sem a vizet be nem veszi, sem a viz alatt annyira fel nem ázik, hogy a kocsis kereke pusztító nyomot hagyna maga után s ezen talajt nevezik „f e h é r s z é k e s a g y a g n a k.” Bácsban anyai létezik ezen jó anyagból, hogy ha az utakat előbb kellően két árok közé szorítják, hogy az eső viz gyors lefolyást találjon, megtömörülhet és az utat ezen anyaggal beburkolják, Bácsból egész Zomborig a legjobb utat lehet előállítani, csak egy kis akarat, és kitartás kell hozzá és némi szüntelen utánnézés az első évben. Ezen talaj olyan zsiros, hogy semmiféle vizet magába föl nem vesz, a miért is könnyelven a németek „Speckerde“, vagy is szalonna földnek nevezik.

Ezen anyag előttünk fekszik, csak célszerűen fel kell használni. — Zárjunk ki mindenféle vállalkozási szellemet, mely amugy sem szállítaná azt az anyagot, mire magát kötelezi, hanem csinálja meg minden költség amaga utját és töltéseit, egyszer és jól, mert azok fönttartását, ha egyszer jól elkészültek, 1/8 munka erővel is foganatosítani lehet, s akkor oly utaink lesznek, a minők ezer év lefolyása alatt még nem voltak.

Merkur.

Hirek.

Kitüntetés. Ó felsége Györgyevits Demeter ó palánkai halászmesternek, több embernek saját élete kockázatásával a hullámokból történt kimentéséért, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Geymann Kornél II. oszt. számtisztát az újvidéki fővámvizsgálathoz III. oszt. ellenőri nevezte ki.

Jótekmény. A zombori kir. törvényszék és a hozzá tartozó járásbírószék személyzete a magyarországi, különösen pedig a győri és győrvidéki vizkár-sultak javára 42 frtot adakozott.

A közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszterium részéről közölni szeretnék, hogy a postautánvételi összegek kifizetésében azon változás áll be,

hogy az 1883. évi április hó 1-étől kezdve feladott utánvételek küldeményeként beszedett utánvételek a postautalványok módjára fizetendők ki a nélkül, hogy az utánvételek küldeményéről szóló eredeti feladó vényét fel kellene mutatni. — A postautalványi jegyek folyó évi április hó 1-ével megszűntek. A közönség kezében levő irtlapok a m. kir. postahivataloknál 1883. évi december végeig más postai értékcikkek iránt kicserélhetnek.

Névváltoztatások. András József bajai illetőségű szegedi lakos „Andrási“-ra, Beslics Mária bajai illetőségű ugyanottani lakos Sándor nevű kiskorú fia „Hományi“-ra változtatták nevüket belügyminiszteri engedéllyel.

Fizetéskeptelenség. A budapesti hitelezői védegyelet tudatja, hogy Milassinovics György Uj-Szivacon fizetéseit megszüntette.

A budapest-újvidéki vasút kis-kőrös-kalocsai szárnyonala Öreg-Csertő állomásán április hó 1-én kir. postahivatal lépett életbe.

Bajáról írják: Husvét hétfőjén tették örök nyugalomra Bodroginé szül. Lederer Riza asszonyt. A temetésen nagyszámú közönség vett részt és mélyen meg volt indulva azon a csapáson, mely a derék férjet, ki a városban közbecsülésben álló ügyvéd, nevének rövid szenvedés után történt halála által érte. A vesztés nagyságát növeli az a fájdalmas körülmény is, hogy két kiskorú gyermeket hagyott hátra a legszeretőbb nő és anyja.

Házalási tilalom. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter, Zombor szab. kir. város közönségének mult évi július hó 4-én tartott közgyűlésen alkotott szabályrendeletét, mellyel a házalókereskedés a nevezett város területén, a fennálló házalási szabályok 17. §-ában és az e §-t kiegészítő összes későbbi rendeletekben, bizonyos vidékek lakóinak biztosított jogok épségben tartása mellett megtiltatott, f. évi március hó 17-én kelt rendeletével helyben hagyta.

M. hó 26-án szomorú eset adta magát elő Józsefalva (Zsabya) községben. Dr. Steiner, községi orvost napközben beteghez hitták; amint az illetőhöz belép, a beteg — ki mint mondják nincs tökéletesen eszénél — a kezei közt levő revolverrel az orvosra lött, kit oly vesztélyesen sebesített meg, miszerint életbe maradásához kevés remény van.

Katymáron f. é. március hó 18. Stein Lázár 73 éves korában elhunyt. Utolsó perceiben jelentékeny összegeket rendelt fia által a helybeli szegények között kiosztatni.

Gyászhir. Radimetzky Feodora, a népszerű gákovai jegyző huga, Csonka Ferenc szegedi realiskolai tanár neje s az ottani polgári iskola derék tanítónője, márc. 27-én elhunyt. Temetése a család tagjainak tömeges részvétel mellett Gákován történt meg. Áldás poraira!

A szabadkai takarékpénztár és népbankról. Alig követelt el takarékpénztár nagyobb hibát, írja a „Szabadkai Közlöny“, mint a nevezett azzal, hogy az immár felépült házát vagy mondjuk palotát építette. Nemcsak a tartalékalap, hanem a részvényesek befizetett tőkét is e célra lettek fordítva. A ház alig hozza meg a befektetett tőkének 2% -át. Már ezekből kifolyólag szembeötlő, mily hibás művelet volt a háziépítés, akár tekintjük a részvényesek, akár a hitelre szoruló közönség érdekeit. De ezenkívül oly válságba jöhet az intézet e hibás művelete folytán, melyet nem egy könnyen fog kiheverhetni. Végzetes lehet e művelet az egész intézetre, mert mint tudjuk, az intézet nagyrészt jelzálogokra hosszabb időre ad kölcsönöket, miből kifolyólag az ily kölcsönök csak nagy nehezen és hosszabb idő alatt realizálhatók. Másrészt azonban nehezebb időben a hitel egyáltalán meg van ingatva és ilyenkor a tartalékalapra nagyon is nagy szükség van. Matematikai igazság tehát, hogy az intézet nagyobb krízist ki nem állhatna ép a ház építése miatt. Tegyük fel az esetet, hogy a kimutatás szerinti 1910645 frtnyi betétek rohamosan felmondatnak és az 1595983 frt jelzálog kölcsönök hamarjában nem realizálhatók, ugyan mi lenne az intézetből? Pedig ily idők beállhatnak.

Hymen. Ifj. Boskó Mór topolyai birtokos eljegyezte Nikolsburger Szidóna kisasszonyt, dr. Nikolsburger Károly bajai orvos kedves, művelt leányát.

Árverés lesz Golyóvá Andrá 2431 frtra becsült ingatl. ápril 19-én Csonopolyán.

Olay Lajos bajai ügyvéd, a siklósi kerületben egyhangulag képviselővé választott.

Vasárnap Baján dr. Lemberger Henrik orvos 70-ik születésnapja alkalmából kartársai és tisztelői jubiláris ünnepélyt rendeznek, melynek szónoka szentiványi dr. Ivánovits Pál, népszerű orvos és közügybarát lesz. Egyéb jeles tulajdonai mellett a jubilans klasszikus latin, kitűnő családfi és ritka emberbarát. Legyen szabad itt, ifjúkori tiszteletünk megújításaképpen, neki hosszú és érdemeihez arányos boldog életet kívánni.

Hymen. Crljenak cs. és kir. főhadnagy eljegyezte a kedves Balázs Rozina k. a.-t helyben.

Baján méhészegylet van alakulóban. (Hát méhe van-e? Szerk.)

A zombori polgári kaszinó-egylet választmánya m. hó 20. tartott ülésében elhatározta, hogy azon 101 frtot, mely a kaszinó január hóban rendezett társas estélye alkalmával a bácskai árvízkarosultak javára magán-adakozás útján egybegyűlt, segélyre szoruló hiányában külön alapként addig gyűmölcsözteti a takarékpénztárban, míg — amit isten ne adjon — megynk területén elemi csapás által sujtottaknak szükségük nem lesz reá. Ugyanezen gyűlésen elhatározták, hogy a kaszinó verandáját beüvegeztetik, mi által lehetővé válik az egyesület kényelmes helyiségeiben a hidegebb időszakokban is táncmultságokat rendezni.

Beküldetett. Március hó 18-án a titeli szerb hitközség gyűlést tartott, melyen Mezey Imre mint szolgabírósi kiküldött is megjelent. V... ügyvéd indítványára egyhangulag sajnálkozásukat fejezték ki a jelenlévők — jegyzőkönyvileg — a fölött, hogy a hatóság oly annyira bizalmatlan, miszerint képviselteti magát, — illetőleg őket mintegy ellenőrizi! A napirendre kitűzött tárgyakon kívül V... ügyvéd még egyet akart, jobban mondva indítványozott is, t. i. a

„kinevezett? és nem megválasztott!?” patriarchának bizalmatlanságot szavazni! — Ez ellen a hatósági kiküldött tiltakozott és szétoszlatta a gyűlést. Hogy helyes volt-e ezen eljárása, — azt ítélje meg a szives olvasó?

Csantavéren egy legényt m. hó 26-án este agyon szúrtak a korcsmában. A dolog vizsgálat alá vétetett. Biz ez szomorú haladás.

Petrovovszellón Péter István fiatal 22 éves községkibeli lakos, f. hó 26-án este 8-9 óra között leány látogatóból szép csendesen hazá felé ballagva, amint az egyik utca sarkára ér, egyszerre csak neki esik három suhanc, és kérdőre vonják, hogy hát hol volt? mire ő a rosszat nem gyanítva azt feleli, hogy a szeretőjét látogatta meg, és most este lévén hazá felé igyekszik. Alig, hogy az utolsó szót a száján kiejtette volna, az ismeretlen utonállók által megátamdatván, a földre terítették, és bicskákkal mintegy 4-5 helyen megszurattván, életvesztélyesen megsértetett. Másnap a községi orvos ur által, az előjáróság útján, az öbesei kir. járásbíróshoz 495. sz. a. beadott jelentés folytán — melyben kiemeltetett, hogy Péter István sebei életvesztélyesek — a tek kir. járásbíróshoz kiküldött az erélyességéről ismert Aschinger Ferenc kir. aljegyző ur, a vizsgálat megejtése végett, a helyszínén megjelenve, csakhamar kiderítette, hogy a cinkosok Pecze Pál, Horvát József (csongrádi) és Polyák Ferenc voltak. — A miért is a kir. járásbírósi vizsgáló híró ur 877/feny, ex 1883. sz. a. kelt rendeletével, felhívta az előjárókat, hogy nevezetteknek erkölcs-vagyonai bizonyítványait beküldve, őket másnap reggel biztos őrizet mellett vezetesse elő. A mely rendeletnek az előjáróság által a legpontosabban elég tétetvén, a tettesek másnap előállítottak, és most a kir. bíróság börtönében várják gonosz tettük szigorú megfenyítését. P. J.

A vesztesség küszöbén A „Szegedi Napló“ írja: Szomorú eset ért egy felsővárosi családot. A családapát, Csányi József hajókormányosot Moholy községben vesztett kutya marta meg a minap s a szegény ember azóta folytonosan abban a kétségbeesett állapotban van, hogy a napnak minden pillanatában várhatja a vesztett elmarás borzasztó következményeit. Az esetet Moholy község jegyzője bejelentette a rendőrségnek. A napokban a Tiszán a falu mellett kikötött Gedó Márton szegedi lakos „London“ nevű hajója, melyen Csányi kormányos volt. A hajó személyzete bement a faluba s ekkor történt, hogy Csányit utközben egy többek által üzött nagy vesztett kutya megtámadta, orrán, állán és homlokán marván vesztélyes sebeket.

A f. hó 1-2-3 ára eső szivaci vásár kivételesen ápril 8-9-én tartatik meg.

Hymen. Mattyasovszky Emil, megyei irnok, márc. 27-én esküdt meg Kupeczky Mária helybeli kedves tanítónővel.

A kunbajai népképző egylet alapszabályait a m. k. belügyminiszter megerősítette.

Állami ménesikő-vásár lesz ápril 8-án Szabadkán, 10-én Szt.-Tamásan.

Zentán Jedlicska István közpénztáros és Fischer Miksa ellenőr, fegyelmi vizsgálat alá fogatott.

Újvidéken Bogdy Alajos szintársulata készül elő adásokra.

Husvét hétfőjén a föntcán egy szerb háztulajdonos elhalaszthatatlannak találta a ház kapuját s egész állat festetni, mintha bizony kedden már nem lehetett volna. Ugy látszik, nálunk a hittelekezeteknek csak ogaik vannak; méltányossági tekintet nem ismernek még akkor se, mikor az egész város minden katolikusa arra jár-ke, a nagymise és templomügyi népgyűlés alkalmából.

Árverés lesz Baján jun. 5-én Pessina Edéné 2454 frtra b. ingatlanaira.

Ó-Kanizsan Eisenstädter Mór, községi árvtári könyvelő, a napokban váltott jegyet Hód-Mező-Vásárhely legszebb hölgyével, Klein Jolán k. a.-nyal.

Zentai járásbíróknak Krajnicsán szabadkai, Szondy bajai és Nékám zentai albirák vannak fölterjesztve.

A zombori protóságra a konzistorium, mint már jeleztük, Kupuszarovics Lyubomir karlócai theol. tanárt, Petrovics György helybeli g. kel. tanítóképző hittanárt és Vukadinovics Jefta, zimonyi esperest jölte ki. A m. hó 25-én tartott próbaválasztáson Kupuszarovics 74, Petrovics 6 szavazatot nyert. A választáson 26-án az előbbi 114, az utóbbi 24 szavazatot kapott. Délután Cselikovicznál 100 teritékű bankett volt. Újvidéken 3-ik városi tanácsnokot választ az áprilisi közgyűlés.

A millenaris szobor javára Ó-Kanizsáról 11 frtot kaptunk. Az adakozók neve: Matkovits Lajos 5 frt, Szalkai Pál 1 frt, Grüner Géza 1 frt, Lipták Sándor 30 kr, Tordai Kálmán 1 frt, Lábdy István 1 frt, Szilágyi Vince 1 frt, Pekla Péter 20 kr, Mester János 50 kr. Összesen 11 frt.

Buzeczky Pál, miniszteri tanácsos, a helybeli jószágigazgatóság irodában és kerületében vizsgálatot tartott.

Ökéről jelentik, hogy a község, nem mint testület vette meg azt az 1613 kath. holdat, hanem részint helybeli, részint környékbeli magánok.

Az országbíró szörnyűséges meggyilkoltatása alkalmából középületeinken gyászlobogó lengett

Reiter Vilmos temerini kereskedő eljegyezte a kedves Guszmán Fáni kisasszonyt Veprovárról.

Az 1884. jan. 1-én életbe lép a megyék háztartásáról szóló új törvény.

Polákovits Izsák újverbánszi módos birtokos a szeghegyi magyar-zsidó iskolánál a legjobb magyar nyelvi előmenetelt tanusító két ifju javára 50 frt alapítványt tett.

Torzsan Bole Fülöp fizetéseit beszűntette.

Szabadkán Biró Dezső, az ottani tsvetki elnök fia, egy éves tűzérőnkénytes, március 31-én d. e. 11 órakor a „Pest“ szállóház 9-es szobájában, szíven lötte magát.

A palicsi fürdőt Vizner József jőnevű vendéglős nyerte el az évadra.

Bácsban f. hó 10-én lesz a jegyzőválasztás.

A megyei tiszaszabályozó társulat Ó-Becsén a társulati helyiségben f. hó 5-én d. e. 9 órakor fogja f. évi első közgyűlést megtartani. A közgyűlés főtárgyait az összes védtöltések kiépítését elrendelő miniszteri rendelet s a végösszszámolásra vonatkozó elnöki előterjesztések fogják képezni.

Baja városa, szárnyvasútjának sürgős kiépítése érdekében, felírt a ministeriumhoz.

A gákovai templom és paplakás kijavítását (2549 frt 81 kr.) Zomborban a m. kir. jószágigazgatóság április 10-én d. e. 9 órakor adja ki Bánompénz 255 frt.

Zsarkó Antal zentai iskolaszéki elnökre vonatkozólag a megyei közigazgatási bizottság március hó 8-án 562. szám alatt a következő végzést hozta: „A zentai polg. közs. iskolaszék betérjeszti a f. évi 17. számú határozatát, mely szerint Zsarkó Antal iskolaszéki elnöknek, ezen minőségben működése alatt a városi közművelődés terén 3 éven át teljesített munkálkodásáért s fáradságát nem ismerő buzgalmaért jegyzőkönyvi köszönet és elismerés szavazatik. — A bizottság az iskolaszék eme határozata s a kir. tanfelügyelőnek nyilatkozatából tek. elnök urnak ama lankadatlán buzgalomáról, mellyel Zenta város népnevelés ügyének megmozdítását és fölvirágoztatását biztosítani törekszik, meggyőződve: ezen alkalomból nemes igyekezetéért elismerésének szintén kifejezést ad. Miről tek. elnök ur ezennel értesítették.“ Eljen!

F. hó 13-án az alispáni hivatalban árlejtés lesz a gombos bogojevai uthoz szükséges kerékvetőkre és korlátfákra.

Egyházi műének a nagyhéten. Jeremiás siralmait a zombori r. kath. egyházban szerdán Tárcazy Jozefin k. a., Városv László és Karvázy Domonkos urak, csütörtökön Tim Flóra k. a., Goeser Vítusz ur és Vojnits Bella k. a., pénteken Vojnits Bella k. a., Városv László ur és Tárcazy Jozefin k. a. énekeltek. A feltámadási ünnepély alkalmával a „Regina coeli letare“ kezdetű egyházi dalt a dalárda adta elő. Husvét első napján offertoriumra Leszcinszky Mariska k. a. énekelte az ő erős, szívhez szóló hangján egy szép betétet, benedictusra pedig Dalmayné Takács Klementin és Fejér Eulália urnók adták elő. Duviviernek egy két hangra írt megkapó „Ave Maria“-ját.

A balneológiai gyógykincsek között, melyeket a természet a szenvedő emberiség áldására teremtett, hazai forrásunk a budai „Ferencz József keserűvíz“ elvitázzhatatlanul egyik első helyet foglalja el. Európai híru orvosi tekintélyek, mint Korányi és Kézmarszky tanárok Budapesten, épügy Bamberger és Leidesdorf Bécsben, Scanzoni, Leube, Hirsch, német klinikai tanárok, továbbá Ismermann Baselben, mint szintén a párisi gyógyászati akadémia ajánlják véleményezésük és klinikai felolvasásokban a Ferencz József keserűforrást, a mely az által különbözik minden ismert keserűforrástól, hogy kis adagokban (1/2 borospohár) kellemes íz mellett biztos hatással bír és a szervezetre még hosszabb használatnál is legkevésbé hátrányos. A Ferencz József keserűforrás a legutóbbi párisi vilákiállítás alkalmával ki lett tüntetve; valamint az 1879 iki magyar országos kiállításon az arany éremmel, s a múlt évi gráci tartományi kiállításon pedig az érdem éremmel díjazva — örvendetes jelül hazai iparunk sikerének, a mely mindenütt ki bírta a megérdemelt elismerést. Csalódások elkerülése végett különben ajánljatik, hogy a gyógyszerárakban és kereskedésekben határozottan „Ferencz József“ keserűforrásra kérezzék.

Irodalom.

Megjelent az „Önügyvéd“ 21. füzet. Irta Knorr Alajos, kiadja ifj. Nagel Ottó Budapesten, a nemzeti színház bérházában. E füzetben a szerző befejezi a sajtóügyi eljárás ismertetését, és áttér a közigazgatási beadványok tárgyalására, s legelőbb ismerteteti a községi kötelekbe való felvétel feltételeit és módjait, azután közli a magyar állampolgárság megszerzésére és elvesztésére, ugy az utazási engedélyekre vonatkozó szabályokat; tárgyalja a vallási ügyek körül az áttérést, a vegyes házasságból és házasságon kívül nemzet gyermekek viszonyát, a vallás felekezeteinek egyházi szerződéseit, ünnepeit, temetkezését és segélyezéseit illető szabályokat; közli a népiskolai közoktatásra vonatkozó törvényes intézkedéseket; ismerteteti a véd-kötelezettségre vonatkozó szabályokat, és különösen tárgyalja a fegyveres erő alkatrészeit, a szolgálati kötelezettség tartalmát, a hadsereg kiegészítésének módjait, a hadseregbe léphetés kellékeit, az ideiglenes mentesség eseteit, az önkéntes belépés módját, az egyéves önkéntes szolgálatra, a sorozás idejére, az elbocsátásra és honvédségre vonatkozó intézkedéseket, ismerteteti a hadmentességi díjakat illetőleg alkotott legújabb szabályokat. E dús tartalmu szöveg ára 30 kr.

Budapesten Rózsavölgyi zeneműkereskedésében megjelent: „Esztergomi emlék“ csárdás, szerző Perényi Kálmán, ára 80 kr. Továbbá: „Szegszárdi emlék“ két magyar frissel, zongorára szerző Mihályi Ignác. Ára?

Megjelent és bek. „A szabadkai r. k. főplébánia története“, írta Tormázy Gábor, ottani (volt) segédlelkész, gákovai plébános. A mű jóvedelme a külvárosokban építendő templomok alapjához csatoltatik.* Tartalom: Előszó. I. korszak. 1. Szemelvények Szabadka multjából. 2. Szabadka a török uralom alatt. 3. Szabadka a török uralom után. 4. A szabadkaiak első lelkészei, vallásosságuk, jellemük. 5. Az első katolikus templom. 6. A Szent-Rókus kápolna. 7. A tanügy. 8. A temető. II. korszak. 9. Szabadka kiváltságolt királyi kamarai városá lesz Szent-Mária név alatt. 10. A plébánia rendezése. 11. Az érseki hatóság és a szentmáriai szerzetesek közti viszály. 12. A világi papság behozatalát megelőző tárgyalások. 13. A lelkészek, templom s az Istentisztelet. 14. A szentségek. 15. Jambor társulatok. 16. Körmenetek. 17. A szentmáriai plébánia anyagi helyzete. 18. A templom szolgálattevő személyzete. 19. A tanügy. III. korszak. 20. A plébánia átadásának története. 21. A szentmáriai plébánia alapszabályai. 22. Panaszok a lelkész helyettes ellen. 23. A plébánia felosztásának első tervezése. 24. Viszály a lelkész s a tanács között. 25. A válság. 26. Lukács János lelkészkedése. 27. Plébánia üresedés. 28. Szucsich Pál lelkészkedése. 29. Második plébánia-üresedés. 30. Sár-

* Ilyen forma forrásból indult ki a miénk is — márhogy az „uj“. Szerk.

csevich és utódai lelkesíti működésük. 31. A felosztás története. 32. Az ötödik káplánság, illetőleg ludaspusztai lelkészség alapítása. 33. A második katolikus templom építésének története. 34. Az új templom javadalma s ennek kezelése. 35. Az Istentisztelet rendkívüli helyei. 36. Attekintés. 37. A szentségek kiszolgáltatása. 38. Ima-egyletek. 39. Körmenetek. 40. A templom szolgálattevő személyzete. 41. A nép- és elemi iskolák. 42. A gymnasium. 43. A kegyuri jog és gyakorlásának története. A lelkészek és segédlelkészek időszentíri sorrendje. A mű élvezhető nyelven van írva. Végzetes kár, hogy forrásait nem citálja; mert így nem vehető tudományos monografia számba, amibe vétetni akar. Szerzője melegen vallásos, túlzásokba nem esik, következtetéseit logikusan vonja le. Mondatszerkezete helyenkint (kivált a szenvedő participiumok használatában) latinból korrumpált. A mű már azért is megérdemli célján kívül, hogy minden pap megvegye, mert bizony klerusunk az irodalmi munkálkodásban nem igen erőtetni meg magát. A mű részletes bírálataára még esetleg visszatérünk.

Uj zeneművek. Táborzsky és Parsch zeneműkereskedésében Budapesten megjelentek: 12 kedvelt magyar népdal. 1. Volt szeretőm. 2. Lekaszálták már a rétet. 3. Felleg borul az erdőre. 4. Kiderült az ég fellettem. 5. Nézelek, nézelek. 6. Rászállott a vadgalamb a kalaszra. 7. Nincsen annyi tenger csillag. 8. Ha bemegyek, ha bemegyek. 9. Kétszer nyílik az akácfa virága. 10. Zsindelyezik a kaszárnya tetejét. 11. Keserű a borostyánfa levele. 12. Barna legény elbujdosott. Énekhangra zongorakísérettel átírta Varga József. Ára 1 frt.

Népünk anyagi süllyedésének okairól.

Tölem telhető figyelemmel olvastam a káros hiteltügyletek, az uszora és az iszákosság ellen alkotott törvényjavaslatok tárgyalása alkalmával, országunk leghivatottabbjai által tartott szellemi szikrázó beszédeket, melyekben népünk elszegényedésének főbb okait gyanánt az uszorát és iszákosságot hozták fel. Szerintem népünk elszegényedését első sorban nem az uszora és iszákosság, hanem mindennek előtt a hiúság, dicsvágy és egymás közötti versenygés okozza, és csak ezek után, mint az általuk okozta szegénység kifolyása, az uszora és iszákosság.

Állításom igazságát legyen szabad egy pár az életből merített példával illusztrálni.

Ha valaki a Tisza menti, a régi districtus képező egyedül földmívelők által lakott községekbe, különösen ünnepnapokon jár, azon meggyőződést szerzi magának, hogy nem csupán földmívelők által lakott vidéken jár, mert végig tekintve az utcán, csupa kasszonyokat lát, mintha legalább is Budapesten volna. — Igen, ez így áll, ebbe semmi túlzás sincs. — Hosszu kabát, tunikás szoknya, keztü, magas sarku eberlasztig cipellő és vagy legyező vagy napernyő a leányok kezében. — Ha azután a szemlélő jobban figyelembe veszi ezen mozgó „játészó bábukat“, észreveszi, a nyakukon hordani szokott „aranyérem“ hogy hát ezek mégis csak pórléányok. De leginkább felocsúdik csalódásából, a mikoron másnap egymás után látja őket, obranicával a vállukon meztelen lábbal a Tiszára vizért menni. Így a nők. A férfiak pedig pötyke 15—20 frtot erő csizmában, finom szövettől készült és ezüst zsinórral kivert bekesek, a nyak körül tekert drága selyem kendőkbe öltözködve járnak az utcán, és innen a ronda, lelket ölö korcsmákba. — Kérdem most már, hogy ezek nem-e a hiúság áldozatai? nem-e volna nekik elegendő a társadalomban elfoglalt állásukhoz mért egyszerű öltözködés? nem-e inkább jobb volna ha a nyakukra akasztott arany-ék helyett, mely néha felér egy kerületi lánccal földnek az árával, vettek volna inkább vagy földet, vagy lovat, vagy tehenet, és ez által a holt tőkét értékesítették volna, mert sokszor, de nagyon sokszor megessik, hogy a drága ruhába öltöztetett és még drágább ékességgel felcicomozott eleven bábúkat az az egyedüli kincse, a mit magával hord, elmondhatván bátran, hogy omnia mea mecum porto.

Most már mi következik ebből? az, hogy áldozva a hiúság ördögének — ha az őserinte okvetlenül szükséges drágaságot más uton módon be nem szerezheti — folyamodik az uszora daemonához, hogy az, egy időre eleget téve a rút hiúságnak, később az elszegényedés örvényébe sodorja. Felveszi a boldogtalan, drága kamatokra a pénzt, megveszi a drága ruhát és a még drágább nyakéket, és elteszi ezen holt tőkét az almárium fiókjába, — mely töke néha ezer frtot is reprezentál, és mind ezt csak azért, hogy ő vasár- és ünnepnapokon abban magát mutogathassa. — De jön a fizető nap és jön az uszorás és kéri eleinte szépen és barátságosan, az általa kölcsönzött töke után járó kamatokat, és ha a boldogtalan adós nem fizet, vár ő szívesen, de persze akkor már a lejárt kamatokat tőkésíti, és így megy ez tovább, míg nem per lesz a vége, és az uszorás végrehajtás utján elveszi nemcsak a drága ruhát és szép nyakéket, hanem perkölség fejében még az összes ingóságát is. — Mi következik ebből, a végelszegényedés, és ennek következménye bú-elfejtésül az iszákosság, az a legrútabb baromiaság. Ezek szerint tehát, a nép elszegényedésének első oka a hiúság és csak azután az iszákosság.

Hogy azonban másik két állításunk igazságát szintén a népből merített gyakorlati példákkal begyőzhessük, rámutatunk népünk másik két, még nagyobb bajára a dicsvágyra és az egymás közötti versenygésre.

Azt mondja a régi latin közmondás, hogy: „Quod licet Jovi, non licet bovi“, vagyis magyarul: a mit teheti, vagy a mi szabad az egyiknek, azt nem teheti, nem szabad a másiknak. — De a mi boldogtalan népünk ezt érteni és felfogni semmiképp sem akarja, lévén azon hiszben, hogy a mit tehet a száz láncos gazda, ugyanazt teheti a harminc vagy husz láncos is. Itt kezdődik aztán a versenygés és dicsvágy. — A száz láncos gazda fiának és leányának van szép ruhája, van szép nyakéke, — a másik nyomorult koldus vetélykedni akar, de pénze nincs, meg kell szerezni, ha a po-

kolból is, hogy az ő fiának vagy leányának éppen olyan drága ruhája legyen, de honnan — hogyan? hm! hisz az legkönnyebb, elmegyek — gondolja magában — az Icíg vagy a Slájni zsidóhoz, vagy a németekkel kevert falukon a sváb szomszédhoz, majd az kiségit az új természetig kölesön pénzzel és akkor majd visszaadom. Így ő, a boldogtalan, az ő esze járása szerint, másképp azonban a természet rendje. — Elmegy a szomszédhoz, ez pedig az érkező köszöntésén „jó reggelt vagy jó napot“ nem is viszonzván, mindjárt azt kérdi, hogy no szomszéd, talán bizony férjhez adtad a leányodat, vagy talán megnősült a fiad; vagy talán meghalt öreg atyád, és most persze kellene a lakodalomra vagy a halotti torra pénz?! Igaz, szomszéd, válaszolja a szerencsétlen — eladnám az egyik tehenet, mit adna kee érte? Bizony hallja szomszéd az nem sokat ér. — És a boldogtalan eladó még ki sem mondta az árát, már a vevő, mint a kinek a jószágra szüksége nincs, csak fele ígéretet tett. A nyomorult vetekedő minden áron pénzre akarván szert tenni, eladja potomba a drága jószágot. És miért? csak azért, hogy fia vagy leánya lakodalmát három napon át megülhesse, vagy hogy öreg apja halálára olyan tort tarthasson, a minőt a minapában az ötszáz láncos gazda tartott.

Már most mi a következménye ennek a versenygésnek, eanek a nagyzásnak és dicsvágnak? az, hogy a nyomorult koldus kölcsönt vesz, a kölcsön feltételeinek az időre eleget nem tehet, mert történetesen rossz termés volt, az uszorás pedig örül, dörzsöli pokoli kárommokkal kezét, hogy megint egy áldozatra tett szert. Következik az árverés és ennek szükségképeni folyománya a végelszegényedés, és ebből kifolyólag búfejtésül az iszákosság.

Ha tehát ezen, az életből merített példákaleléggé bebizonyított azon körülmény, hogy az iszákosság előző bűnei a hiúság, dicsvágy és a község lakosainak egymás közötti versenygése: ugy az iszákosság ellen nagyon üdvösen és bőlesen megindított országos mozgalom, melynek vezérei kell, hogy a község lelkészei és a néptanítók legyenek, terjeszkedjenek ki, a hiúság, a dicsvágy és a község lakosainak egymás közötti versenygése ellen is, és ha ezek ellen sikerrel működünk, ugy biztosabban legyőzhetjük a rút iszákosság hidra fejét.

Petrovosszellő, 1883. mártius 25-én.

je. je. je.

Radimeczky Feodora a szegedi polg. iskolai tanítónő emléke

Nem szeretek halottat látogatni. Mondhatlanul kínosan hat az reám, ha egy-egy élet drámájának utolsó jelenetét látom, mikor a függöny legördül.

De ezt a ravatalt mégis meg kelle látogatnom. A rokonszenv, a nagyrabesülés és fájdalom vezetett oda. A rokonszenv és nagyrabesülés azon szellem iránt, melynek porhüvely a ravatalon fekszik, — s a fájdalom, hogy ez a szellem nincs többé.

Hiszzen kartársam volt ő. Mindketten egy rögös pályát tapostunk, rögös, de szép pályát. Az ő hivatása is az volt: nevelni, oktatni a fiatal nemzedéket.

*

S. vár, szomorú, megható viszontlátás — a ravatalnál.

A nyár derekán találkoztam vele utóljára.

Akkor viruló, életerős asszony állt előttem, tele életkedvvel, pezsgő tevékenységgel.

Ma a halottas szobában, feketével bevont emelvényen, viaszgyertyák réz fénye mellett, koszorúk és virágok közt egy ismeretlen alakot mutatnak nekem. Ez volna ő?

Alig bírom elhinni.

Gyászkarpitok szoba homályában látok egy halottat, de nem ismerem benne arra, a kit csak nemrégien még élve láttam.

Más az alak, más az arcnak minden vonása. El van változva minden.

Egy halvány árny fekszik előttem mondhatlanul összetörve. Egy mártýr-arcot látok, tengernyi szenvedések fájó kinyomatával.

*

Junius vége felé, midőn utólszor találkoztunk, hivatalos ügyben voltunk együtt.

A polgári leányiskola negyedik osztályának megnyitása fölött véleményes javaslatot kellett adni egy bizottságnak. Ez a bizottság tartott ülést s ennek ő is tagja volt.

Az ügy áthatotta, fölmelegítette egész lelkét, mert mélyen érdekelt az iskola, a mely lelkéhez volt fűzve.

Neki megvoltak a saját ideális eszméi, a mik mellett hűvel tudott érvelni. Engem az iskola szervezésénél a gyakorlati élet ridegebb iránya vezetett. Erős véleménykülönbség támadt közöttünk.

Ő a mellett küzdött, hogy a gyermek-leánykák minél többet tanuljanak abból, a mi női s majdan anyai hivatásukhoz fog tartozni. Be akarta vinni kötelező tantárgyul a nevelést és egészségant. Én ellene voltam, mert nem vagyok barátja a tanulnivalók sokféleségéből származható szellemi túlterheltesnek. Pro és kontra erősen érveltünk, mindkét fél makacsul védte a saját álláspontját.

A vita hangjába némi ingerültség volt bele vegyülve. Rossz előjel a közel jövőre.

Már akkor nehéz betegség csiráját hordtuk magunkban mindakettlen.

A vita után szívélyesen váltunk el. Az én álláspontom bukott meg az iskolaszékben; a polg. leányiskolába fölverték az egészségant.

És a mint megérkezett a szünidő, a tiz havi fárasztó munka pihenője, a mely arra van szánva, hogy új erőt merítsen a szellem és test a nehéz pályafutás következő ciklusára, kartársaink pihenőre, kellemes szórakozásra mentek és az új tanév kezdetén földülve, friss erővel tértek vissza iskoláikba.

Mi ketten nehéz betegségben gyógyulást keresni mentünk, ki-ki saját szereteivel. S a szünidő nem adott pihenést, csak még jobban kimeríté erőnket a kór és a szerelem.

Ő nem is tért többé vissza az iskolába. A rajongó

szerepet, mellyel hivatásán csüggett, a lelkes munkaképvél, mellyel feladatának élt, kórágyhoz lett szegyezve hosszú, hosszú időre, a mely most ért véget, akkor, midőn örökre lehunyta szemeit.

A két beteg közül én voltam az, a ki itt maradtam, hogy tovább küzdjek a szép, de rögös pályán. Ő pedig itt fekszik a ravatalon.

Magas tehetségeivel, mely belátásával, éles judiciumával, folyton előre törő nemes ambíciójával tanúbizonyságot tett arról, hogy a női nem a szellemi tevékenység terén mily kitűnően képes magát érvényesíteni és mily magas érte mi niveaura és tudományos műveltségre emelkedhetik.

S ha az ő példája után itélem meg nemét: akkor azt kell még hozzá tennem, hogy a nők, ha tudományos pályára szánják magukat, magasabban állnak a férfiaknál.

Mert én még soha sem láttam oly féktelen szenvedélyt, mely képzésre, tanulásra, haladásra sarkal, mint a minő az ő lelkében lángolt. Folyton előre törő szelleme soha sem engedé nyugodni. Mindig tanult, s minél több szellemi kincset gyűjtött: annál nagyobb tudományomj és tanulási vágy égett lelkében. Szeretett volna mindent megtanulni és tudni.

Gazdag készlettel lépett tanító pályájára és a humán tárgyakból kitűnő képesítettséget szerzett. De neki kevés volt egy diploma. Tevékeny szelleme nem tudott megférni a humaniorák körében. A reáliákhoz fordult; nagy lelkesedéssel és tehetségének teljes odaadásával tanulta a természettudományokat. A második diplomáért küzdött.

Nemes föltalálásában nem ismert és nem akart túrni korlátot. Dolgozott megfeszített erővel és nem vette figyelembe, hogy a magasra törő szellemnek hátrált szab a testi szervezet gyarlósága és a természet nem tűri a munka túlfeszítését.

Ez lett az ő sírósója. A szellem megölte benne a testet.

A nyár derekán megszerezte a második diplomát. De ez már a rohamos hanyatlás és a sír felé nyitott neki utat.

A kitűnő sikerrel kiállott újabb tanári vizsgálatról az új oklevéllel haza jött meghalni.

Leirhatlan lelkesedéssel csüggett nevei hivatásán. A gondviselés megtagadta tőle, hogy anya legyen és anyja lett az egész fiatal leánynemzedéknek az iskolában.

Tanítványai igazi gondos, gyöngéden szerető anyát bírtak benne. És szerették őt egész a rajongásig.

A hivatás nemes ambíciója, a buzgón teljesített kötelesség tudata mellett ez a szeretet volt pályáján a legnagyobb ösztön, legédesebb jutalom.

A nevelés ügyét egész felekölt magasztosságában fogta föl és szolgálta. Tulcsapongó buzgalmában és az ideális célok után való törekvéseiben szerette volna a leánynemzedéket minden szépre, hasznosra megtanítani, hogy a nők a szorosabb nemű hivatás körén túl is lehetőleg a legszélesebb tudományos ismeretek birtokába jussanak.

Ha reá hagyják: egész kis egyetemet csinált volna a polgári leányiskolából. Nem egyszer vitatta velem szemben a tanterv kibővítésének szükségességét. Tani totta volna növendékeinek a lélektant, aethetikát, a pilosophiát.

Azt hitte, hogy minden szellem olyan, mint az övé volt, hogy elég hatalmas egy nagy tudománykört felölelni.

A boldogság örömeivel várta az időt, midőn a rozszant, szűkes régi helyiségből a palotaszert új épületbe fog átköltözni a polg. leányiskola.

Tudta, hogy az intézet életében fényes jövőt biztosító mozzanat lesz ez.

Es sokszor emlegette, hogy mily lelkesedéssel fog ő ottan tanítani. Megfeszíté erőit, hogy mikorra az új iskola megnyílik, akkor már meg legyen a második diploma is.

Az új iskola megnyílt, ő azonban már nem taníthatott benne többé. Nyolc hónapig viselte azon érzés fájdalmát, hogy ő már nem taníthat.

Megkísérté legyőzni a testi gyöngeséget és kiero szakolni a sorstól, a mit tőle megtagadott: egy szép ősi napon fölviszorgott az új iskolába előadást tartani.

Ez volt ezen iskolában első és az életben utolsó előadása.

Azóta tájára sem mehetett az iskolának. Ma délután vitték el a pompás új épület mellett — koporsóban.

Szerény volt a pálya és munkakör, melyet szolgált. De híven szolgálta.

Tehetsége, ügybuzgalma, fáradozásai megérdemlik, hogy az legyen irva fejfájára: „Non omnis moriar!”

A hála, szeretet és elismerés koszorúkat helyezett ravatalára.

Legyen ez a néhány sor, melyet emlékének szenteltem, a koszorúk sorában egy szerény viráglevélke.

— 7 —

Ujvidéken, 1883. március 23.

A Zastava 27-ik számában következők ir: „f. hó 20-án Karlovicán benső szóváltás volt Novakovics Stojan, szerbországi vallás- és közokt. miniszter és Angelics Germán kinevezett patriarcha öszentsége között. A beszéd tárgya az új szerb püspökök felszentelése volt, mely püspököket a lemondottak székére ültettek. A szerb miniszter hajóval egyenesen Karlovicára jött. Honnan jó ez az egyetértés a klerikális Angelics German és az egyházi kérdésekben szerfelett szabadelvű Novakovics Stoján között? Mindenesetre szeretnék Szerbiában is az „állami templomságot” bevezetni, Angelics ezt mint a példa mutatja, kitűnően érti, azért is jött hozzá Novakovics tanácsért, másrészt a szerb hatalom a magyar-oztrák hatalomnak alá van vetve, úgy önként és kötelesszerűen kell hogy legyünk kreaturák. Nehány nap előtt Mraovics Teodosia szerb archimandrita Karlovicára érkezett. Ez utóbbi valamely szerb püspökségre van kijelölve, most már a szerb metropolitaiszékekkel is hozzá közzekötötésbe s nyilván azért is volt az a fontos szóváltás Karlovicán. Most

kiderül, hogy „Videlo” már most a mai szerb állam orgánja, mert egy szóval sem említette ezen szerb egyházi reaktiót és mai nap már a szerb állam Angelicsal köröltve jár.”

De nagyon van utjokban Angelics öszentsége Zastava uraiméknak, most már azt szeretnék az ípszek, hogy Angelics úgy tünjék elő, mintha politikai és hazafias nézetei más színt váltottak volna! Szegény ördögök. Mielőtt ezen művök sikert aratna, előbb kelet és nyugot felecsérelné magát.

A „Zastava” 38-ik számában előfizetési felhívást bocsát ki. Nagy aggodalommal telten hívja fel a szerkesztőség a „nagy” nemzetet előtízetésre, mert máris anyagi zavarokkal dolgozik. Nem is remélte volna, hogy nyilatkozik a szerkesztőség, hogy midőn 3 hónappal ezelőtt a szerkesztőséget átvette, hogy a „nagy” nemzet s szabadság és testvériség ezen zászlaját cserben hagyja. Pénz nélkül nincs újság, aki nem fizet elő, nem kapja az újságot!

Tekintetes, nemzetes, nagy Zastava! Ki lapjára előfizetőket keres, annak valóban lapot is kell kiadnia! Tessék egyszer próbálni, hogy lehetséges-e hazafiságra inteni a „nagy” nemzetet! Vagy tán nem hiszik, hogy a „nagy” nemzet vejeje már undorodik azon piszkolódásoktól melyekkel a „Zastava” tele van. Állam államban nem létezhetik és Magyarországon a sok nemzetiség csak is egy nagy nemzetnek a magyar nemzetnek hódoljon. Hagyja azt a dur scálákat, tanulja meg a mol scálákat is, ha zenész akar lenni!

Miletiesnél csakugyan járt egy küldöttség, de hogy arról Miletics valamit tudott volna, vagy hogy ez neki jól esett volna, az csak képzéledés, mert mióta itthon van egy tiszta lekipillanója nem volt.

F. é. ápril 1-én Bogyó Alajos magyar szintársulata kezdi meg előadásait a helybeli színbódében. A társulat operetteket és népszínműveket fog előadni. A társulat áll: 1 igazgatóból, 1 titkárból, 1 karnagyból, 18 férfi — 18 női tagból, 1 ruhátárnokból és 2 segédből. Hozza Isten körünkbe ezen társulatot, csak el ne felejtjük őket támogatni, mutassuk meg, hogy magyarok vagyunk!

A helybeli önkéntes polgári tűzoltóegylet évi értesítőjét kibocsátotta. Az egyletnek van 18 tiszteletbeli, 256 támogató és 138 működő tagja. A lefolyt évben 19 tüzés volt. A lefolyt évben az egylet 4 működő tagja elhalt. Az egylet vagyoni állapota 10.648 ft 16 kr-ra rug. A közgyűlés alkalmával Petrovics Vasilian bácsi püspök az egylet tiszteletbeli tagjává választott.

Moholy március 31.

A járásosztás ügye községünkben is napirendre került. Talán egy éve, hogy a mozgalom komolyabban megindult, s kezdetét vette az osztani akaró birtokosok összeírása, kik a községet ez ügyben beperelendő ügyvéddel kötött szerződést aláírták. Az volt mindazonáltal a közhiedelem, hogy a község beperlése még távolabb van, midőn megtörténtének bizonyítéka az e hó 17-re kitűzött közgyűlés meghívójában az utolsó — 8-ik — helyen megjelent. Bemutatott felpereseknek a község ellen járáspert indító keresete, melynek kapcsán felhívja a szabadkai kir. trvszék a községet, hogy a március 31-re kitűzött tárgyaláson ügyvédet valljon. Itt természetesen azonnal fölmerült a kérdés, hogy vajjon az alperes község részére vallandó ügyvéd választásába befolyjni jogosított-e azon, a közs. előjárósággal többséget képező osztó, felperes, képviselők, kik már a község ellen ügyvéddel vallottak s következképp ezen, a községre nézve életkérdést képező ügyben mint ellenfelek a szó legszorosabb értelmében érdekelve vannak. S lön mégis, hogy Karakásevits jegyző s mondhatni az előjáróság legnagyobb részének támogatása és s z a v a z á s a folytán, a dolog természetének és a közs. trv. 42, 44. és 60. §-nak ellenté az osztófél által kiküldetett egy 4 tagu — (osztó) — bizottság a jegyzővel élén, kikhez még a bíró csatlakozott, hogy Szabadkára menve Dr. P ügyvéddel értekezve, őt, vagy ha olosóbbat találunk, mást hozzunk javaslatba a jövő gyűlésnek ügyvédül alperes község részére. A képviselő testület ugynevezett nemosztó része (12) a szavazásban részt nem véve s a törvénytelen eljárás ellen tiltakozva, fölebbeszét jelentett be.

A következő március 28-iki gyűlésen K. jegyző a bizottság nevében jelentést tett, hogy sok tudakozódás, keresés és alkuválás után dr. P. 7 ezer ftban állapította meg a díjat, melyért a község érdekének a járáspertben védelmezését elvállalja. Egy osztó képviselő sokalva a honoráriumot azt indítványozta, hogy küldessék ki újra a bizottság, s ha a javasolt ügyvéd olosóbban vállalkozik, adassék meg neki a felhatalmazás, ellenesetben keresessen olosóbbat. Az indítvány elfogadott. A nem osztók e törvényellenes határozat hozatalában részt nem véve tiltakoztak s ismét fölebbeszét jelentettek. Hogy elvállalta-e nevezett ügyvéd a pert olosóbban, vagy keresett és talált-e a bizottság olosóbbat, nem tudjuk, de fájjaljuk, hogy ez eljárás, míg egyrészt a kedélyeket mód nélkül elkeseríti, másrészt a községnek tetemes és jogtalanul kiadott költségébe kerül, miután alig szenved kétséget, hogy az így megejtett ügyvédválasztást a megyei hatóság megsemmisítendő.

Ily kezdet mellett vajmi halvány a reménység a békés kiegyezésre. A még tekintetbe vesszük azt, hogy K. jegyző már pár hó előtt nyilvános közgyűlésen azt mondá, hogy a községnek mint politikai testületnek egy talpalatnyi földhöz sincs joga a járásban, hogy csak az lesz az övé, amit a birtokos osztály kegyelemből nyújt neki. . . . egyezség útján, — hogy a nem osztó fél részéről az utóbbi gyűlésen tett azon indítvány, hogy a jegyzőkönny mielőbb fölterjeszhető legyen, az apellatívó csatolmányaként, a jegyzőkönny hitelesítésére bizottság küldessék ki, ne hogy a hitelesítés a jövő gyűlésre maradván, a fölebbeszét a küsszöbön álló megyegyűlésről elmaradjon — egyszerűen föl sem vették; hogy a tvszék megkeresése, mely többek tudomása szerint majd egy hóval előbb megérkezett, csak a legutolsó órában, a tárgyalásra kitűzött határidő előtt alig két héttel közöltetett; . . . ezeket tekintve az osztó fél utja nem az egyezség irányában halad. Egyebetek jövőre.

Folyó hó 18-án este, a helybeli iskolánékné kised óvoda helyiségében főmagasságú bibornok-érsekünk arcképének leleplezése alkalmából, élvezet-dús ünneplénekv voltak tanui.

Az óbecsei rk. hitközség ugyanis ő főmagassága életnagyságban olajba festett arcképét kegyeletének tanusításául a nevezett iskolánékné vezetése alatti tanoda részére megszerezvén, annak ünneplés leleplezésére a mondott nap, vagyis szt. József ünnepe előestéje tüzett ki.

Az ünneplénekv a fő jelleg mellett mellékes jellege is volt. Ugyanis a tanintézet létesítése körül nagy buzgalmat kifejtett Bende József óbecsei volt apát-plébános és jelenlegi prépost-plébános Szulik József, mindkettőnek névnap előestéje levén, a fő cél mellett az intézetnek e két jöltveje irányában is lerótták a hála adóját a t. iskolánékné, illetőleg ezek közvetítése mellett, az iskola növendékek.

Ez utóbbiak szépen betanult felköszöntőket mondtak el szabatosan, lelkesen és kiskoruk dacára is mintegy átérzve a jelenet fontosságát és értelmét.

Két színművet adtak elő igen szép sikerrel. Az első „A hercegnő és a pór leány, vagy mindenkinek a magáé” címmel. Különösen kitűntek benne a hercegnő: Leinecker Izabella, tejhordó leány: Torma Mária, udvarbölgy: Popovits Berta, komorna: Brachtl Terézia, a tejhordó lány keresztanyja: Jódal Jozefa.

A jelenet és felolvasások közt, harmonium kísérete mellett énekek mulattatták a szép számú közönséget. Különösen kellemes hatásv volt „Magasan röpi a daru, szépen szól dallam szerint éneket daloska.

A színműnek tanulságos eredménye az, hogy sorában mindenki megnyugodjék, és alapos okok hiányában azt mással felecsérelni ne törekedjék, mert a ki ezt teszi, úgy jár, mint a színműbeli hercegnő, ki tejhordó leány kívánt lenni és viszont a tejhordó leány, ki hercegnő akart lenni.

E színművet követte a „Tavaszi tündére” alkalmi színmű, melyben két kis testvér biboros főpásztorunk arcképének leleplezése és feldiszfítéséhez szükséges tárgyak beszerzésével megbizva levén, a kisebbik a virágokra szánt pénzüsszeget utközben egy szegény nyomorral küzdő anyának ajándékozta, a miért is néjéjől komolyan megdorgálva lett, virágok nem létében pedig mindketten nagy zavarba jöttek. Kettőjük közt szóváltásuknak a tavaszi tündére, Fazekas Rozália szem- és fültanuja levén, alárendelt tünderei által egy tapsára virágokat teremtett elő. A kis tündérek, a gyöngyvirág, nefejejts, szegfű, róza, igazán kedves, gyermekies, anyagi arcaikkal, kezeikben kiki az őt képviselő virágokat hozva kosarkákban, kedves hangokon nyujtották ezeket a bánkódó két testvérnek, a magasztos, szép eszme valósíthatása céljából. Jól esett látni és hallani, a mint a kis tündérek, Missuray Amália, Karolyi Izabella, Jódal Etei és a rózsák királynéja Dörner Rózsa igazi gyermek arc és mozdulatokkal, a két testvér fölötti mély részvétük érzetében kosarkáik tartalmát ezeknek átszolgáltatták s mily öszinte hála pillanatokkal köszönték meg a testvérek Jakobei Berta és Posz Julesa e szíves, öszinte részvényt nyilatkozatokat.

Csak szép is az a nevelési rendszer, a hol az ily kicsinyeket a vallás szellemében oktatták. Tisztelet becsület a vallás kizárásával történő nevelésnek, de nem kérünk belőle. Nem tudom, miféle kegyelet és honnan merítsenek a vallás nélkülözöte intézet növendékei; mert csak azt mondani a gyermeknek: „tedd ezt, vagy ne tedd ezt, mert a nagy világ, embertársaid a szerint itélnék meg, a mint ezt teszed vagy nem teszed,” azt hiszem nem oly nagy argumentum az ily kis teremtéseknek, mintha már zsenge korukban beléjük csepegtetik annak tudatát, hogy a nagy világ, az embereken kívül létezik egy lény, a ki mindezek fölött áll, és a kinek elismerése, jutalma mindenesetre sokkal értékesebb, mert az nem csak e földi életre, de még ezen túlra is kiterjed.

Most veszem észre, hogy tárgyamtól eltértem.

Tehát a kis tündérek virág-ajándéka után a kis zsörtölődő testvér-pár könnyek közt kibékülvén, annál inkább, mert a komoly, a nagy pillanat, a kedves arckép leleplezésének ideje bekövetkezett.

A szinpad hátsó részét képező függöny szétvonul s ott látjuk a szellemdús, kedves, szép vonásokat, dúsan aranyozott keretben, virág-koszorúval körül fűve, előtte és körülé szebbnél szebb élő virágok cserpekben, s ezeknél még szebb virágok, a kis közreműködő ártatlan leánykák. Posz Julis mondatni piciny leányka, az arckép felé fordulva, hosszú, felekölt szellemű dicsbeszédet mond el bámulatos, sokkal idősebb gyermeknek is dicsőségére váló feszletben modorban.

Nem is kívántunk egyebet, mint azt, vajha a megdicsőített ez ünneplénekv szemtanuja leendett és látja vala a csoportozatot a szinpadon és a vendégeretet öszinte örömeiben a nézőtérén! Ő, a ki annyira követi Krisztus e mondatát: „hagyjátok a kisedeket hozzám jöni.” — Ő, a ki gyermekek nevelésével foglalkozó intézetekre, így a becsi iskolánékné vezetése alatt álló leánytanodára is oly tetemes áldozatokat hozott, Ő, a minden szépnek, jónak, készséges szíves pártfogója! bizonyosan e jelenetet is szívesen fűzte volna a majdnem naponta ismétlődő, hason természetű, nagyságát, jószívűségét dicsőítő emlékei közé.

Befejezésül alkalmi szép költeménynek Jakobei Berta általi elszavalása után, szeretve tisztelt prépost, esperes-plébánosunk szokott érzelmdús szép szavaival mondott köszönetet, az est hőse, főmagasságú Bibornok-Érsekünk, kedves főpásztorunk iránti tisztelet céljából rendezett, mondhatni igen sikerült előadásért, felemlítvén még volt előde, nagyságos Bende József kanonok urnak a tanintézet iránti kiváló érdemeit, de meg az ő igénytelen személye irányában, névnapja előestéje alkalmából nyilvánított üdvkivánatokért is.

A közönség azon egyhangú óhajjal távozott: adja a jó Isten, hogy mindhármán az emberi kor legvégsőbb határáig az Isten dicsőítésére, a haza javára és az emberiség boldogítására boldogan éljenek!

Szomorú kötelességem a méz után mérget is közölni. A napokban két emberlési büntett követett el városunkban, 3-4 napi időközben. Egy gabna magtárban ugyanis egy napszamos a másikat egy mérleg körtével úgy ütötte halántékra, hogy az rövid időre

rá meghalt. Tegnap este pedig egy legény este baha
menvén, a szembe jövő legények egyike által bottal
főbe ütve, másnap reggelre meghalt.
Isten velünk.

B. L.

Csantavér, 1883. márc. 26-án

Tekintetes szerkesztő ur!

„Csantavérnek halottja van.“ Ezt hirdeti a ha-
rang ércnyelve, ezt hangoztatja minden ajak: meghalt
S z o k o l a J ó z s e f a község fáradhatlan jegyzője, a
halotti szentségek ájtatos felvétele után e hó 26-án
reggel 1/2 órákor.

Nem jött váratlanul e szerencsétlen eset, — egy
éve, hogy folyton betegeskedő állapotban sínlődött.
Mind a mellett még is csak akkor hagyott fel nehéz
munkájával, midőn már a betegség ágyba teríté. S épen
szünetet nem ismerő munkásságának lehet tulajdoni-
tani, hogy életének 59-ik, — buzgó működésének 19-ik
évében jobb létre szenderült.

Nagy veszteség az ő halála. Hü neje férjét, —
nyolc árva apját, — egy község jegyzőjét, — a megye
bizottmányi tagját, — alulírott pedig kedves kartársát
gyászolja benne.

E hó 27-én dél után 4 órákor volt temetése. Az
örök világosság fényeskedjék neki.

Hajdui Károly
k. jegyző.

Petrovoszellő, 1883. márc. 27-én.

A Bácska f. évi 12. számában egy „levelező“ Mo-
holról az itt tervezett gyógyszerár felállítását ellen
ponná, jobban mondvá annak felállítását egy mo-
holi fiókban megvalósulva látni szeretné.

Mi petrovoszellőiak vele egyet nem érthetünk; an-
nál inkább nem, miután a mint alantabb kimutatom,
oly áldozatot, a mit egy moholi fiók patika felállításá-
megkivánna, községünk alapos okainál fogva meg nem
hozhatna; ekként a moholi fiók patikának felállításá-
a kombinációból végkép kiesik.

Hogy ez világos legyen, szükséges felemlítenem,
hogy a mult hóban egész váratlanul a moholi gyógy-
szerész úrtól levelet kaptam, a melyben a többi között
nekünk petrovoszellőiaknak ama jó tanácsal szolgál:
fogadjon el Petrovoszellő egy fiók gyógyszerárt (mely-
lyet a moholi gyógyszerész ur állítana fel), mit azután
okleveles ember állandó időre bérebe vesz, erre megis
nőssül és nekünk van gyógyszerárunk helyben.

Végre megjegyzni, bármily uton juthat Petrovo-
szellő gyógyszerárhoz, az minden esetben a község
által támogatásra fog szorulni; kíván pedig község-
ünkntől évenként 5 éven át 2-300 frt lakbér illet-
ményt.

Községünkben a gyógytár felállítását 2 okleveles
gyógyszerész kezdeményezte, illetve kérelmezte; nem
kivánunk azok semminemű áldozatot a községtől,
mégis versenyeznek egymással a cél eléréseért. Nem
tudnám mi okból szavazna ily esetben a község a mo-
holi fiók részére évi 2-300 frtot?

Attérve a t. levelező érveire: utalok az 1876. évi
14. t. c. 134. §-ra, a mely világosan mondja, hogy nem
szükséges a gyógyszerár felállításához föltétlenül a
10000 lakos; tessék csak azt az 1. § átolvasni. Hogy
pedig itt gyógytár szükséges — szükségesebb mint
akár Moholon — kimutattam már alaposan a Bácska
egyik számában. — Hogy Mohol Petrovoszellőre hivat-
koztam, midőn a gyógytárért kérte: ezt tehette, —
formailag saját érdekében helyesen tette; de hogy az
„esetleg“ ehez fűzött remények nagyon is csaltak, il-
letve abban maradtak; általánosán tudjuk.

A moholi gyógyszerész ur leveléből tudom azt is
— hogy az ottani gyógytár tisztességes existenciát
nyújt neki, dacára, hogy a moholi nép Adára
gravitál — s levelező által hivatkozott közleményem-
ben sem mondtam sem többet, sem kevesebbet; tehát
mintha én tudja isten miféle hercegi állapotba látván
a moholi gyógyszerész ur existenciáját: a t. levelező
nem soraimból olvashatta ki, hanem saját maga fes-
tette magának.

Minthát bizonyos, hogy a petrovoszellőiak a gyógy-
szertár felállítását a távol fekvő községek gyógy-
szertáraihoz menni egyáltalán nem fognak, alaposan kö-
vetkeztetni, hogy jövedelmezőbb lesz az itteni gyógy-
szertár mint a moholi. Annál megütközöbben vesszük
a t. levelező azon „különösen érdekes“ állítását, mint
ha az itt felállítandó gyógytár veszélyeztetné a mo-
holi. Ez volna az egyedüli állítás a mi ha igaz lenne,
ha bizonyítani tudná — számba vehető volna.

A levelező maga mondja, „ismerem népünk ferde
ítéletét, állítván, hogy az adai egész, a moholi pedig
csak három fertály és ehhez mérten mindig csak a ré-
gibb és nagyobb gyógyszerárakhoz gravitál.“

Ezen igazmondással — csodálatos, hogy levelező
ur nem vette észre, maga magát cáfolja meg.

Eltéktelve ettől — megmondom neki, de mások-
nak is hogy tudják, hogy népünk a gyógyszertár mi-
módon szokta rendelni.

Hozatja legtöbbször Ó-Becséről, kevesebbet Adá-
ról, Moholról oly keveset, hogy számba nem jöhet.

Teszi pedig azt népünk, nem csak levelező szerint
ama ferde itéletből, (?) hanem a gyógyszerek könnyebb,
célszerűbb hozzájárása miatt.

A petrovoszellőiak mindég van utja Ó-Becsére,
mert ott van járás-, továbbra szolgabíróság, telekkönyv
és adóhivatal, van továbbá kétszer 1 héten hetipiac,
tehát ha maga nem megy, alkalmat talál; — elszokott
ezentúl a petrovoszellői adai piacra is menni keve-
sebbet, de Moholon a petrovoszellőiak vajmi kevés
dolga van, eladván eladni valóját saját piacán jobban
mint Moholon.

Ez az egyik gyéreb mód, mely szerint a gyógy-
szereket hozatni szokták.

A második gyakoribb mód a posta útján való
hozatal; ugyanis a posta egyszer jön Adáról, egyszer
Ó-Becséről úgy hogy nyáron az Adáról jövő posta 10
óra délelőtt Ó-Becsén lévén, az onnét délután 2 órákor
induló posta a reggel elvitt receptre gyógyszert hoz,
(ha a posta kocsis olykor el nem feledné). A délután
Adára induló posta pedig másnap reggel hozhatja meg
a gyógyszert (ismét ha el nem felejtetik).

Adára és soha nem Moholról hozat, aki hozat,
mert a posta Moholon csak 5 percet időz s így a ko-
csisnak ideje sem volna a postától távol másik utcába
eső gyógytárba szaladni. Melesleg említve orvosunk is
rendelkezik egy kis kézi gyógytárral, mely kisebb
igényeket kielégít.

Ha szükség lesz bizonyítja községünk lakossága,
hogy bizon a moholi gyógytár igénybe alig vette,
tehát annak fennállását leendő gyógytárunk semmikép
nem veszélyeztetheti ha különben életképes.

En szerény nézetem szerint az alapigazsággal
megtudom egyeztetni azt, hogy 1 ember érdekét (kára
szóba sem jöhet) — ezrek haladása és jólétéért min-
denkor „feláldozhatónak“ tartom. S itt még csak az a
megjegyezni valóm, hogy az önzés csak bizonyos kor-
látokig nem utálatos.

Ugyan a gyógytár felállítása nem községünk kez-
deményezéséből indult, de zójanul gondolkodó népünk
nem késett azt kellőképen méltányolva felkarolni, úgy
anyira, hogy majd nem kizárólag át vagyunk hatva
azon kívánattól: bízva a megyei dolgokat bölcsen in-
tézőkben, reméljük, nem fogják a közegészség ügy
érdekében, megynék egyik nagyobb, gyógytártól távol
eső községünket, a nélkülözhetlentől elűnti, akkor,
midőn a hason nagyságú Mohol községnek, mely Ada
tövében fekszik, már 10 évnek előtte engedélyezték.

E.

Katymár, 1883. évi március hó 29-én.

Tekintetes szerkesztő ur!

E hó 26-án a helyi nagyvendéglőben táncmulat-
sággal összekötött jótékony célú színelőadást rendez-
tünk, melynek tisztajövedelmét fele részben csángó
testvéreink hazatelepítésére, fele részben olvasóköri
könyvtárára szántuk.

Színre hozattak: „Szeget szeggel“ Kisfaludy Ká-
roly vígjátéka, melyben Villányi földbirtokos Vörös
Pál, Lizát Klein Mariska, Pólit Mikulasesik Böske,
Lajos kapitányt Végh Rezső, Egyed ügyvédet Fölker
József, Domonkos tisztartót Veszelszky Antal ját-
szották.

Ezt követte „Az elkényeztetett férj“ francia vígjá-
téka Szerdahelyi fordításában. Játsszották: Fölker Józ-
sef (Clapier Hippolite) és Véghné Hnatkovszki Ma-
riska (Cesarine, neje).

Az előadás és táncmulatság sikeréről, mint be-
számoló rendező, nem tartom magamat illetékesnek
írni; csak annyit árulok el, hogy a reggeli harangzó
majdnem az egész társaságot még ott találta és meg
azután is jóízűen jártuk a lassút és raktuk a frissét.

Az anyagi eredmény nagyon kielégítő volt. Összes
bevételünk o. ért. 92 frt 20 kr., a költségekre fizettünk
32 frt 20 kr.; maradt tiszta jövedelem o. ért. 60 frt.
Ennek felét, vagyis 30 frtot az olvasóköri elnök urnak
azonnal átszolgáltattam; a másik felét imitt van szere-
ncsém tekintetességnek elküldeni azon kérelemmel,
szíveskedjék azt illetékes helyére juttatni.

Felülfizettek: főt Navratil Ede plébános 2 frt,
Sztetz Menyhért (Sztanisics) 2 frt, Kopping Henrik
(Sztanisics) 1 frt, Tománovics Ferenc (Ó-Legyen) 1 frt,
Szigrist Gyula (Sztantova) 1 frt, Valentin István
(Borsód) 1 frt, Piuikovics József (Almás) 1 frt, Trenka
(Madaras) 20 kr., nt Kovács János s lelkész (Madaras)
1 frt, Friedmann Samu (Baja) 1 frt, Hambalkó Má-
tyás 1 frtot.

Borsódi és katymári Latinovits Illés nagybirto-
kos ur öngyűsége pedig a „nemes és jótékony célra“ a
maga és családja nevében kegyes volt 20 frt aj. lékot
küldeni, háziorvosa dr. Zalár István pedig 3 frtot.

Fogadják a tisztelt felülfizető, úgy az utóbb em-
lített nagylelkű adakozó urak a cél iránt tanusított
érdeklődésük és nemeslelkűségükért itt, a nyilvánosság
előtt is, forró köszönetemet.

Fölker József,

közs. aljegyző, rendező.

Csurog márc. 28.

Közeledik a tavasz ki-ki iparkodik gondoskodni a
jövőről, s legnagyobb része az anya földre helyezimín-
den bizalmat; nálunk is csak úgy tódul a sok gazda
ember, s nem csak helybeliek vagy környékről, de
mesze vidékről özönlik a sok vállalkozó tömött erszény-
nyel, hogy szerencsésjüket próbálják a csurogi rétbén,
az ígért földén. De tekintünk hát, hogy miért vált oly
híressé ezen rét? A rét, illetve az ugynevezett csurogi
rét áll 16000 hold földből, a melyből 4000 hold az osz-
trák-angol bank-é, 1600 hold hatvani Deutsché, 1400
Brüll Henrik s fiaié, 775 az államé a többi vagy is
8225 hold négy községé u. m. Csurog, Nádaly, Gosz-
podince és Zsablyáé. A rét magába véve egy nagy ré-
sze az első osztályú szántó földek közé sorolható; s
van neki egy végigfutó csufolt földhányása is, amely
gát a víz közepszerű áradásánál a rétet megvédi, de
hány ember jutott már tönkre ezen véd gátba helyeztet
bizalmával, s mennyi fog még tönkre jutni az a Tisza
szeszélyétől függ.

Most mulott el az árverés ideje csak bámultunk
midőn ezen, bizonytalanul termelő földekért csak úgy
szórták a pénzt, azon földek a melyek az elmúlt év-
ben 4-5-6 frtért megkaphatók voltak, most 15-20
frtig terjedtek Sokan talán azt fogják mondani, hisz
egy hold után 15-20 frt nem sok, de tekintetbe véve
azt, hogy itt bizonytalanba helyezte pénzét, nagyon is
sok, mert ha kivesz valaki csak 10 holdat, ez holdan-
ként 10 frtjával 100 frt; a bele való mag s azon kis-
sebb nagyobb kiadásokat számítva, mik a gazdaszántó-
nál előfordulnak, a 200 frtot jóval meghaladja; ha víz
nem jő, úgy nagyon is kifizeti magát, de ha a víz ál-
lása emelkedik a Tiszában, úgy folytonosan remegni
kell a lét vagy nem létért, s a mi többször előfordult
már, az egész rétet úgy előnti, hogy egy talpalatnyi
föld sem látszik ki; megmarad nekia a vigasztalás, hogy
elmelet horgászni a drágán megfizetett föld területén,
de a 200 frtja oda van, s bizonyára annak veszteségét
nagyon is érezi. Mert a 10 holdas bérlés csak szegé-
nyebb sorsu gazdákra fordul elő; mik a gazdagab-
baknál már természetesen ezrekbe megy; mind ezeket
tekintetbe véve azon következtetésre jutunk, hogy a
csurogi rétbé fektetett pénz nem egyéb a lutrinál, s
hányan vannak kik egész vagyonukat fektetik bele. Ha

kedvez nekik a szerencse, úgy jól járnak; ha nem
egész családjukat koldus botra juttatják s az 1882-ik
év nagyon sokakat ugrasztott bele a réti földek bé-
rlésébe; igaz ugyan, hogy az elmúlt évdűsan kamatoz-
tatta a befektetett tőkét, de akkor a földet is ol-
csóbb áron szerezték meg s a rizikó sokkal kevesebb
volt mint ez évben; ha a víz be talál jönni ismét a
rétbé, úgy jövő évre ismét olesőbb ára lesz a földek-
nek. Már most azt kérdem, nem volna-e célszerűbb a
gátat úgy megcsinálni, hogy azon a legnagyobb víz-
állás is ellenállásra akadna? Igaz, hogy ez sok pénzbe
kerülne, de 1-2 év alatt az magát mégis kifizetné, s
ha most kapnak 15-20 frtot holdanként, akkor néze-
tem szerint a midőn a Tisza ellen biztosítva van, ha
nem is még egyszer annyit, de bizonyára nagyobb ösz-
szeget kapnának a bérléskől; s egyesek is meg volná-
nak óva a tönkre jutástól. Ily állapotban van ezen kü-
lönben jövedelmező földterület, mi célszerű védekezés
mellett gazdag kuforrású vármék, s mi több a község
lakosága is mind létszámra, mind pedig anyagi te-
kintetre nézve is gyarapodna. Mi a létszámot illeti az
ezer egyszázmagyarság is csak a rét miatt költöz-
ködik ide, itt véli jövőjét megállapíthatni.

Maga a község elég élénk, a forgalom kivált ara-
tás után s jó termés idejében igen élénk, a Tiszán a
sok hajó melyek gabona szállításmánnyal terhelten térnek
vissza, egész városias színezetet kölcsönöznek, heti vásá-
runk, mi hetenként 2-szer van, igen élék A rend külön-
ben most kifogástalan, míg ezelőtt csak 2 évvel valósá-
gosászai állapotnak volt mondható, úgy anyira, hogy
az ember még nappal sem volt biztonságban; az ablakon
belővöldözés nem tartott már a ritkaságok közé; most
hála Ivanics sz. tamási biztos ur erélyes gondozásának,
a rend tökéletesen helyre van állítva.

Sontus.

Ó-Kanizsa, 1883. márc. 27.

Husvétii elmékedések.

Husvét szombatja van, vagyis azon nap, melyen
Uruk feltámadása ünnepélyes szertartást végzi a r.
k. egyház. Nálunk is seregestől tódul a nép a felfe-
szített Jézus sírját ábrázoló helyhez. Mire háromat ha-
rangoznak, ájtatos népünkkel szünig megtelt az egyház,
elannyira, hogy nem túlzom a tényt, ha 1/2-át említem
a künn álló községnek, kik nem fértek a templom
belsejébe. Az idő hávos, de mindenek dacára a fel-
támadási körmeneten ezer meg ezer ájtatos hívő vett
részt. Dicséretére válik az itt állomásozó haszár szá-
zad tisztjeinek, mert ájtatosságukat az odarendelt
huszárok jelenlétével emelék, kik kivont karddal kör-
nyezve kísérek az Ur sz. testét. Az ágyúk durrogása
hirdeté a nagy és kegyeletes jelenséget. A templom
környéke, úgy az utcák csaknem minden házának ab-
lakai kivilágítvák, valláskülönség nélkül.

Husvét napján ugyanily sokaságnak vagyunk
szenttanui a templom környékén. Ily napokon láthatja
az ember templomunk bármely módóni megnagyobbitá-
sának elodázhatlan szükségessé voltát. Azt hiszem elég
pénzzel rendelkezik arra nézve, hogy a nagyobbitási
költségeket fedezhesse. No de ezt bizzuk a nagytekintetű
egyházatanácsra, mely hiszem már-már elérkezettnek
látja az időt e baj orvoslására nézve.

Zenészeink is alig várják, hogy elhangzik a déli
harangzó, már is hallatják a husvétii köszöntéseiket,
vélvén egy pár krajcárt kereshetni. De a fiatalág sem
vesz egél am, hogy az egyes tánchelyeken rákezdjék
zenészeink a nyitványt, melyet a nagy bűjt alatt oly
sokáig, a falon függő hegedű, magában rejtegetett.
Nagy soká tartott azon idő is, míg a stümmeit tar-
tot. Végre kettőt ütött a toronyóra, s valahára rá-
kezdik — a fiatalág rivalgó öröme a csárdást, mely
mint egyébbkor reggelig tartott a vigan folyó bál. S
mindez husvét napján, azon napon, melyen a r. kath.
egyház norma napot ül, azon napon, melyen még a
más vallásu kereskedő is bezárja üzlet ajtaját. S hon-
nét van mindez megengedve? — hisz úgy tudjuk, hogy
husvétnapján nem enged az egyház bálát tartani, sőt
minden zajos mulatságot eltilt. Nem volna szabad kö-
zönséges vasárnapokon sem addig, míg a litániáról a
nép ki nem jön, muzsikálni. Vagy tán a bűjtlet a zene
is — minden alkalomra — fölszabadult? Aligha! Hogy
mindezen a keresztény szokás ellenére nem egyszer
megtörtént koremsai táncvígalmakat kinek a mulasz-
tása meggátolni, nem kutatom, de hogy mindezek meg-
történtek — az bizonyos.

Hát azt kinek a mulasztásnál lehet félroni, hogy
a belső iskolaszék előtt meg a templom környékén —
egy ünnep és vasárnapokon — a vasárnapi iskolások
pénzre való gombozásai és klikkerzéseik alkalmakor,
— addig míg a nagymise tart — eget rázó ordító-
saikkal traktálják az arra menőket. Persze erre sen-
kinek sem terjed ki figyelme.

Ez ünnepeken az itthon időző tanuló s más ifju-
ság husvét másodnapján bált rendezett, melynek tiszta
jövedelmét a csángó magyarok hazatelepítéséi költsé-
geinek fedezésére szánta fordítani. Amely célra Ó-Ka-
nizsa községe is 50 frttal járult, azonfölül aláírási iven
szintén annyi folyt be. Azonban az ifjusági testületből
egypár kivált, s hogy a már tervezett táncvígalmat
megbuktassa, a győri árvizkárosultak javára rendezett
egy nem zártkörű mulatságot. Házról háza árulattot
a belépti jegy. Mind szép és nemes feláldozás. Vete-
kedett mind a két bál rendező ifjuság egymást fe-
lelmülni, mignem egyik egy kis cselhez fogott t. i.
egy ivet bocsátott ki, melyben a csángó-félt bál
elhalasztottnak nyilvánított, és már-már sikerül
is terve, ha egy ur ember elég korán el nem veszi
a kihordó kis birótól az ivet. Mindkét bálnak kime-
netele kétes volt, s épen ezért a jövedelem is alig
néhány frt. Hiába! két dudás egy csárdában meg nem
férhet; mert keresemnyük igen csekély.

Nini miféle vörös istória az a Homai vendéglo
ablakán? kérdé az arra menő két atyafi egymástól.
Egyike ki írni s olvasni valamicskét tudott, nagy fej-
téssel olvassa „agglegények kompania vacsorát tart.“
— Ej! mit ki nem gondolnak még az urak. Nem hiába
sok pénzü van. Van ám — felelé a másik — —
Node hadd mulassanak, jól tessék. Jobban tennék, ha
azon pár forintjokat jobb és nemesebb célra fordítanák,
ismétlé az előbbi.

Titel, 1883. március 29-én.

Az első tavaszi nap gyönyörű pompával ragyogtatta aranyos sugarait.

Ki mentem, tele szívtem magamat életű frissességgel, és minthogy éppen József napja volt, elmentem gratulálni!

Csak az Isten ne teremtett volna annyi Józsefet, vagy legalább ide közénk ne dugott volna annyit, mert mire az ember sorra járja őket, hát bizony Isten elfárad a lába, meg a szája. — Annyi itt a József meg a Jozefine (no de ezeknél nem voltam ám!), hogy ha az ember reggel kezd, hát csak úgy valahogy másnap reggel végezheti el; mert ősi szép szokás szerint mindenütt ütnek egy-egy kis áldomást, — a mit néhol még a „fekete sereg” is — de nem ám Mátyás királyé — azzal emel, hogy: húzza szakadtáig!

Ha ilyenkor szent József a földön lehetne, sohase kíváncznék többé vissza az égbe! De minthogy nem lehet, úgy látszik megirigyelte földi „druszáinak” a sorát, mert boszújában a gyönyörű tavaszt zord, fagyos téllel változtatta és fehér lepellel vonta be a földet: — a föld ibolyáit eltakarták az ég ibolyái!

Olyan kutya idők voltak, és van még most is midőn e sorokat írom, hogy csak koszorús költőnknek Petőfinek esete tudja azt leírni, midőn így szól:

Egyebet nem látni bónál, fellegeknél!
Koldussá lett a föld, kirabolta a tél.

Olyan a föld, mint egy vén koldús valóban,
Vállain fehér, de foltos takaró van,
Jéggel van foltozva, itt-ott rongyos is még,
Sok helyen kilátszik mezítelen teste,
Ugy áll a hidegben s didereg... az inség
Vastagon van bányadt alakjára festve.
Mit csinálna kiinn az ember ilyen tájban?
Mostan ottben szép az élet, a szobában.

Igy hasadt ránk — nem ugyan piros hajnaloként mint az a husvétii piros tojás oly szépen jelképezte, hanem fehéren — a feltámadás nagy napja! Szombaton szép verőfényes nap helyett komor, borongós idők voltak; este, dacára a hideg csipős szélnek, — megtartott a szokásos körmenet. — A város utcái a merre a körmenet ment, fényesen voltak kivilágítva, a harangok zúgtak, a mozsarak dörögtek és az ájtatos hívők a vallás szent tüzetől áthatva, magasztos „allelujákkal” dicsőítették Jézust, „a világ világosságát,” ki értünk szenvedett, meghalt és feltámadott!!!

A titeli műkedvelők a husvétii ünnepek alatt ismét átalakították a „Horgony” szálloda tánctermét „Thália” templomává és szép számú közönség előtt játszották le szerbül „a szerelem nem tréfa” és „a tisztaháti libácska” című egy felvonásos vígjátékokat. — Az első darabban játszottak: Miklusevics Mária k. a. (Marokvasicska, gazdag özvegy); Nikolics Radivoj ur (Zlatkó Szlavujevits, költő); Gyorgyevits Anna k. a. (Szlavujevits kedvese); Pesits Zsófia k. a. (Nasztaszo baleány); Szerajlics Katica k. a. (Roksza, mosonő); Kehrer János ur (Mita, levélhordó); és Létics Gábor ur Tyira, pandur). — A második darabban pedig: Kehrer J. ur (Petrovits, földbirtokos); Zorits Ilona k. a. (ennek neje); Szerajlics K. k. a. (Mileva, unokájuk); Nikolics R. ur (Szokolovits, fiatal nemes); Létics G ur (Keszéris, kereskedő); és Kégl János ur (Luka, öreg szolga Petrovicskánál).

A mi a szereplő műkedvelők játékát itleti, arra nézve azt mondhatjuk, hogy mindannyian sikerülten játszottak, de különösen kiérdemelték a nagy közönség tapsait és folytonos derűtséget keltettek: Kégl János és Nikolics Radivoj urak, nemkülönben Gyorgyevits Anica, Szerajlics Katica és Pesits Zsófia k. a.

A nagy közönség hálás volt a műkedvelők játéka iránt, mert viharos tapsain kívül számos virágcsokrot röpített a színpadra. — Az előadást tánc követte, mely széles jó kedvben egész a hajnali órákig tartott

Bukovinai magyar testvéreink elfogadása érdekében, — a mennyiben hazajövetelüknek Titel is érintik — husvét hétfőjén értekezlet tartatott. — Az értekezlet a dolgot megbeszélvén, saját kebeléből Szabó Mihály jbró vezetése mellett egy 12 tagú végrehajtó bizottságot választott, melynek feladata az ünnepély fényességét emelendő — a további intézkedéseket megtenni. — A bizottság már nagyban működik.

Husvét kedden este 7 órakor iszonyu villámlás és menydörgés közt megnyiták az ég csatornáit, és szakadt az eső úgy, hogy azt hittük az itélet napja közeleg. — Régi jó öregeink mindjárt így fohászokdoltak: „Rossz időköt élünk, rossz csillagok járnak.”

Xantus.

Méhészeknek.

Írta: Szuljevits Lajos.
(Folytatás.)

Az anyatlanság szintén nem kevésbé veszélyes betegsége a méheknek.

E baj időhöz nincs kötve, mindazonáltal legkönnyebben megeshetik az a téli és nyári hónapok alatt. Télen át nagyobb részt betegség vagy öregség miatt, nyáron pedig leginkább a rajzás és párosodás alkalmával vesztik el az egyes méhcsaládok anyaméhüket. Miért is nyáron át, a mely családnál az utolsó rajeresztéstől számítva 40 napra sincs fiasítás, az anyátlan. Ha már itt vagyunk nézzük mindjárt, mily jelekből ismerhetjük meg az anyátlanságot. Az első, mi az anyatlanság előjeleül vehető az, hogy míg az egészséges méhcsaládnál a méhek a déli órákban vígan előjásznak; addig az anyátlan egészen csendes, alig egy-egy méh röpül a kas körül. Az anyával bíró köpük röplükánál mindig találunk egy-két méhet potrohukkal kifelé fordulva és szárnyaikkal mintegy legyezve magukat; míg az anyátlan méhcsaládnál ezt nem láthatjuk. Az egészséges méhtörzs, ha a kaptárt megköpögtatjuk erős és rövid — az anyátlan pedig huzamos ideig tartó fájdalmas zugást hallat. Az előbbi a herédenyen tul is épít heresjeteiket, a heréket akkor is megtűri, midőn a többi méhcsaládnál már kipszittat-

tak; a piszkot, holt méheket nem takarítja ki köpüjéből, népe ingerült, szurásra sokkal inkább hajlandó mint más méhcsaládé, a köpü népeességének létszáma pedig napról-napra alászáll.

Ezek volna az azok, mikből az anyátlanságra biztosan következtethetünk. Később azonban, ha e bajnak nem nézzük mindjárt utána, e jelek lassankint megszűnnek. A méhek ugyanis költés hiányában új anyát nem nevelhetvén, maguk közül választanak ki egyet, azt a királyi trónra emelik és ezzel az ánya megkezdí tisztjét.

Hogy mikor van ánya valamely kaptárban, azt legkönnyebben megtudhatjuk a rendetlen petezéséből. Az ánya ugyanis össze vissza rakja petéit, egy-egy sejtbe több petét is rak, míg a rendes anyaméhhel bíró méhcsaládnál ennek éppen az ellenkezőjét találjuk. Végre egyik fő ismertető jele az ánya jelenlétének akkor tűnik ki leginkább, midőn már a bepetezett sejteket a méhek lassankint befűdik. Ekkor ugyanis azt fogjuk tapasztalni, hogy nemcsak a here, de a dolgozó-méh-sejtek is kúp alakú fedéllel zártnak el, ami rendes körülmények között csakis a heresjeteknél történik meg.

Nézzük most már, mint segíthetünk a méhek e nem kevésbé veszélyes betegségén. Ha az anyatlanságot még idejekorán vettük észre, mielőtt t. i. a méhek ányával bírnának, s ha felesleges termékenyített királynöknök van, ezt adjuk be nekik nagyobb bizonyosság kedvéért anyaméhketreben. Ha pedig termékenyített anyaméhünk nem volna, úgy adjunk be nekik 3 napnál nem idősb álcákkal telt lépet és a bajon segítve van.

Másképp áll azonban a dolog, ha a méhcsalád már bir ányával, mert ilyenkor minden intézkedés haszontalanná válik. Más mód után kell tehát néznünk, s e mód az ánya eltávolításában áll. Mintán azonban mi az ányát a közönséges méhtől megkülönböztetni nem tudjuk az azonosság miatt, sokak előtt e mód eleinte nehézség fog föltűnni. Lássuk azonban a következő módot, mellyel talán képesek leszünk minden nehézséget megoldani.

1) A mozgó szerkezetű kasoknál. Vegyük ki a méhcsalád összes építményét, s azután a lépeken levő méheket a kaptárban visszamaradtakkal együtt söpörjük egy másik egészen üres kaptárba. Ez megtörténvén, elvisszük a kaptárt mintegy 15-20 méternyi távolságra, s ott föllájtjuk; a régi álláshelyen maradt kaptárba pedig a kivett lépek helyett új lépeket helyezünk, a melyek megtermékenyített petékkel, ivadékkal, esetleg anyaházzal is bírnak. Ezalatt az üres kaptárba besöpört méhek egy csomóba, rajhoz hasonlólag, összetömörülnek, mely csomó azonban szemmel láthatólag kisebb és kisebb lesz, miután a méhek az üres kaptárból egyenkint kijövének, régi álláshelyükre fognak visszatérni és régi lakukat elfoglalni. Az üres kaptárban ennélfogva csakis egy kis csomócska marad még vissza és e csomócskában van az ánya is. Hogy mit kell tennünk most, kiki könnyen elgondolhatja. Vennünk kell ugyanis egy mézzel bekenet dobozt, ebbe a csomóba minden méhet besöpörünk és az így mézzel bekenet méheket egy erős méhcsaládnak adjuk. E méhcsalád a mézzel bekenet méheket befogadja, azonban az ányát, miután neki anyja van, egy anyánál többet pedig egy méhcsalád sem tűr meg, megöli. Az ányától most már megfosztott család pedig csakhamar új anyá neveléshez fog fogni.

2) Ami most már a közönséges szalma-köpet illeti, azokkal is hasonlóképp járunk el azzal a különbséggel, hogy miután építményüket ki nem vehetjük, a népet egy más üres kaptárba átdoboljuk. Az átdobás megtörténvén, miután a család összes építményét mással föl nem cserélhetjük, annak legalább egy részét vesszük el és ahelyett 3 napnál nem idősebb költéssel telt lépet adunk be nekik. Az üres kaptárban levő méheket pedig, úgy mint az előbbinél, elvisszük 15-20 méternyire a régi álláshelytől, és ami ezután történik, az ugyanaz, amit már a mozgó szerkezetű kaptáraknál írtam le.

Mindez azonban csak akkor történhetik, ha vagy főlöszéges megtermékenyített anyával, vagy pedig 3 napnál nem idősb költéssel bírnak; mert ha sem anyát, sem pedig alkalmat nem adhatunk új anyá neveléshez, az így anyjától megfosztott méhcsaláddal, ismét csak ott leszünk, ahol előbb voltunk. Ily esetben tehát az ányától megfosztott családut más családdal kell egyesíteniünk, nehogy az egészen elveszen.

(Folyt. köv.)

Bor, zene, lány.

Szeretlek, oh bor! bánat száműzője,
Ha egyre csendül szinarany habod,
Hogy a világ jó kedvem' el ne ölje,
Te rózsaszínűvé változtatod.
Vérem fenékiig pezsdülésnek indul,
S minden borút magába fojt ez ár!
Hogy is lehetnék ment valami kintul,
Ha nem ragyogsz rám, üdülőző pohár!

Szeretlek, oh zene! te telkem édes
Testvére! bármi dallam zeng felem,
A zaklató világnak annyi mérges
Nyíllától a révpartot meglelem.
Szent kéjbe' reszket szívem dobbarása,
Ha a vonó egy bús nótát zokog,
Bús nóta! hajh! búmnak sírját megássa,
S a jó ég tudja mire gondolok!

De legjobban szeretlek lányka! téged,
S bár éltedet másoknak szenteled;
Lelkimmel összenöve szende képed,
Lelkimmel egybeolvadt szellemed!
Oh mert szemedben mámor ég, a melyet
Sosem terem a bornak istene!

S szép arconon egy mosoly, egy tekintet,
Az a legbűvös-bájosabb zene!

Völgyi Gusztáv.

Pattantyúk.

Követségben.

A k...i érseki tanítóképezdeben történt az, mit elmondandó vagyok

Matyi a harmadik évfolyamot hallgatta. Ismeretes volt mindenki előtt, hogy latszámra tanult, de fontszámra kurizált.

Hanem a kurizációhoz nem elég a cselekmény és jó akarat: oda szép ruha is kell. S épen az utóbbi nem volt meg Matyi urannak.

Azonban adott az isten neki annyi leleményességet, hogy ezt előteremtse. Nem is sokáig gondolkozott, hanem előfogott egy levelepapírt és a következő tartalmu levelet írta az apjának:

„Kedves apám! — Nem is képzeli mily nagy szerencse ért: Ó Eminenciája előtt követségben meg fogok jelenni. Én a III-ik, másik két társam pedig a II-ik és I-ső évfolyamot fogják képviselni.

Azt azonban nem kívánhatja, hogy új ruha nélkül menjék Érsekünk magas színe elé, annál is inkább nem, mivel két társam is csináltat ruhát.

Szerető fia
Matyi.”

Szegény apja nagyon megörült volna ennek a levélnek; de az új ruha mégis aggasztotta. Fogott tehát papírt és a következő levelet írta az igazgató-tanár urnak:

Tekintetes igazgató-tanár ur! — Nekem Matyi fiam azt írta, hogy követségben meg fog jelenni Ó Eminenciája előtt. Örülök e kitüntetésnek. Azonban szegény ember lévén nehezemre esnék ruhát csináltatni neki, mint ezt a másik két osztály képviselője teszi. Uram! „ha lehetséges muljék el tőlem e pohár,” mindazon által, ha meg kell lennie: ám legyen. Alázatos szolgája
N. N.”

A tanár átlátta az egész dolgot azonnal. Épen ott lévén órája, ennek végeztével így szólt Matyihoz:

— Ezen ruha egészen tisztességes és másik két társa sem csináltat új ruhát.
— Nem értem.

— Azt akarom mondani, hogy ezen ruhában megjelenhet követségben. Másik két társa sem csináltat új ruhát.

Az egész osztály csak bámult, mert nem érté a dolgot.

— Nos hát nem ért?
— Nem én, nem értem, s csak úgy vörösödött már, mint a hajnal.

— Nem akartam az egész osztály előtt megszegyíteni, de ha nem akar érteni elmondom: Maga azt a hazugságot írta az édes apjának, hogy követségben meg fog jelenni Ó Eminenciája előtt, s azért új ruha kell. S mellé még azt is írta, hogy a másik két osztály képviselője szintén ruhát csináltat — Ért most már?

— Igen is értem.
— No hát a ruhacsináltatásról szó se legyen!
— Nem is lesz szó, mert már kész.
— Micsoda — a ruha kész? És mennyibe kerül?
— Harmine forintba.
— Maga akasztófára való vadfogász.

Ezen szavakkal magasztalta meg Matyit a tanár, ott hagyva kacagó társai közt.

Bezeg volt mit hallgatni a Matyinak sokáig. Uton, utfélen, az iskolában mindig azzal nyaggatták: „Mikor mégy követségbe Matyi?”

Ezzel ő azonban nem törődött, vigasztalta az, hogy új ruhában kurizálhat.

Kalamus.

NYILTTÉR. *)

MATTONI-féle BUDAI KIRÁLY KESERÜFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás,
Szt. István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás

Mattoni és Wille, Budapest.

Kapható minden gyógyszerertárban és ásványviz-
kereskedésben.

Fogfájás bármilyen, ha a fogak odvasok vagy romlottak is, — hosszabb időre megszűnik az indiai fogkivonat által. — Ezen fogkivonat világszerte ismeretes és egy családban sem hiányozhatik. — Kapható üvegenként 70 és 35 krval egyedül Heindhofer Róbert fűszer kereskedésében Zomborban.

Szerkesztői üzenetek.

Zalár. Ó.Kér. A „Nemzet” mult heti egyik száma Bierbrunner aláírásu cikkel közölte azt a hirt, a helyesbítés tehát voltaképp oda címezendő.
r. l. Ó-Kanizsa. Elkésétt.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

100,000 darab

másod osztályú

fali tégla

Sztanisicson eladó. Ára 1000 darabnak 8 frt. o. é. Bővebb felvilágosítást ad

Nyemecz Mátyás
tégla-égető.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Belt Sebestyén zombori lakos végrehajthatónak Sztanó Ferencné szül. Schvare Mária és Stanó Ferenc végrehajtást szenvedő elleni 1583 frt 39 kr tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében az apatini kir. járásbírószék területén lévő Apatin községében fekvő az apatini 1692. sz. tjkvben fele részben Sztanó szül. Schvare Mária, — másik fele részben pedig kisk. Kerbler Flóris, Klára és Mária tulajdonánál főlve A. I. 1369 a hr. 433 □ ölnyi beltelekből Sztanó szül. Schvare Máriaát megillető birtokjuttalékára az azon épült és 1363. ö. i. számmal jelölt házra az árverést 2085 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi június hó 7-ik napján délelőtti 9 órakor Apatin községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 % -át vagyis 208 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban 1883. évi február hó 22. napján. A zombori kir. törvszék mint telekkönyvi hatóság.

Valter Nándor,
kir. törvszéki jegyző.

Széchényi József,
kir. törvszéki elnök.

A legjobb
szivarka-papír
LE HOUBLON
éle francia gyártmány.
Utánzástól óvunk.

Ezen szivarka-papír csak akkor valódi, ha minden egyes papíron e bélyeg **LE HOUBLON**, és minden egyes carton az alóli övöjegy és aláírással van ellátva.

Newley Henry
Prop^{te} du Brevet
Cawley & Henry, al. einige Fabrikanten, PARIS
Seuls Fabricants brevetés des Marques:
PAPIER ANANAS LE DRAPEAU NATIONAL
Couleur Mals Blanc ou Mals
Qualité supérieure Aux Armes de chaque Pays

22-2

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb Asztali-és üdítő ital,
kitünő hatásnak bizonyult köhögésnél, gége bajoknál,
gyomor-és hólyag hurutnál.
ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).
Mattoni Henrik, Karisbadban (Csehország).

Csak az a valódi melynek címlapja és dugaszolása a mellékelt felirattal megegyező, azért különös figyelemre méltandó.
30-8.

MATTONI'S
GISSHÜBLER

Árverési hirdetmény.

Alóliirt — mint néhai Bikár Márk zombori örökgyógyó végrendeleti végrehajtója — ezennel közhírré teszi, miszerint néhai Bikár Márk volt zombori kereskedő hagyatéki ingóságai, jelesen értékpapírok, arany s ezüst pénzek és ékszerek **folyó évi április hó 9-én** és a következő napon mindenkor d. u. 3 órakor a városházánál, a ruha, ágy és tehénneműek, butorzat és egyéb házi eszközök pedig **folyó évi április hó 11-én** és a következő napokon szinte d. u. 3 órakor az örökgyógyónak felsővárosban kis szerb templom utcában 244. öi. számú sarokházában nyilvános árverésen készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek s pedig becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Zomborban, 1883-ik évi március hó 18-án.

Joannovits Uros,
végrendeleti végrehajtó.

3-3

FERENC JÓZSEF

KESERŰVIZ

„Hatásosabb mint a többi budai vizek.”
Kóródomon a legkedveltebb hashajtó viz.”

Dr. Korányi tanár
Dr. Kézmárcsly tr.
Dr. Gebhardt tr.

Kérlek a forrás használatákor mindig az egyedül helyes elnevezést **FERENC JOZSEF keserűviz** használni. Kapható a gyógyszerüzletben és fűszerkereskedésben. **A széküldési igazgatóság Budapestben, váci-utca 18. szám.**

Rendelvényeket közvetít és felvilágosítással készségesen szolgál ügyünkön

Deutsch Sándor,
Zomborban.

10-1

Pályázat.

Garán (Bács megyében) egy dalmát tannyelvű tanítói állomásra **folyó évi április hó 14-ig** pályázat hirdettek. Javadalmi ezen állomásnak:

- 1) Készpénzben: 450 frt o. é.
- 2) Ismétlő iskola tanításért: 25 frt.
- 3) Kényelmes szabad lakás házi kerttel.

A megválasztott tanító azonnal tartozik állomását elfoglalni, a mindennapi és ismétlő iskolában tanítani. Fizetését a község pénztárából havi részletekben előre kapja. Esetleg őt és podgyaszát csak a legközelebbi vaspálya vagy hajó-állomástól szállítja a község helyre. Az okmányokkal felszerelt kérvények a garai róm. kath. iskolaszékhez intézve nt. Láng Márton tanfelügyelő esperes-plébános urhoz Csataaljára küldendők a fent kitett határnapig.

Kelt Garán, 1883. évi március 28-án.

Ribovicz András,
plébános és iskolaszéki elnök.

Figyelmeztetés.

Az általános ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalulag kintüntetett sósorszesz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzás ak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon címjegyeimet módosítom s arra kék nyomtatásban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSORSZESZ

gyors enyhítést eszközöl:

sósos szagot, fagyás, fog- és fejfájalmak, szemgyengeség, bántások, stb. stb. ellen. Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a fogrust erősíti és a száj tisztá, szagtalan ízt nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e szer fejmosásra is a hajidegek erősítésére, a fejkörpa-képződés megakadályozására és annak eltávolítására.

Ára egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr.

Használati utasítás magyar vagy német nyelven, bizományosaim névsorával ellátva, minden üveghez ingyen mellékeltem.

Brázay Kálmán,

Budapestben, IV. kerület, Muzeum-körút 23. sz.

Kapható: ZOMBORBAN: Falcione Gusztáv, Engel Adolf, Wolf József, Klein Jakab és Weidinger Sándor és Zsigmond urak kereskedéseiben.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az apatini árvtar végrehajthatónak néhai Metz András örökkei végrehajtást szenvedő elleni 150 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a kir. járásbírószék) területén lévő Apatin község határában fekvő az apatini 6. sz. tjkvben Metz András, — kiskoru Metz Anna és Ferenc nevében álló A. I. 6. hr. 41. ö. i. sz. ház és 385 □ öl beltelekre az árverést 400 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi május hó 10-ik napján délelőtti 10 órakor az apatini községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 % -át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1883. évi január hó 25. napján.

A zombori kir. törvszék mint telekkönyvi hatóság

Valter Nándor,
kir. törvszéki jegyző.

Széchényi József,
kir. törvszéki elnök.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Schvob József végrehajthatónak Schvob János végrehajtást szenvedett elleni 200 fr. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a korábbi vevő, öz. Schvob Jánosné szül. Virgesz Katalin apatini lakos kárára és veszélyére a zombori kir. törvényszék területén levő, Apatin község határában fekvő, az apatini 341. sz. tjkvben Schvob János nevében álló A. I. 364. hr. 1081. ö. i. sz. ház és 99 □ öl beltelekre az árverést 680 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi április hó 24-ik napján délelőtti 10 órakor Apatin községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 % -át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál 1883. évi március hó 1-én.

Valter Nándor,
kir. trvszéki jegyző.

Széchényi József,
kir. trvszéki elnök.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi: hogy Horn István és neje szül. Hess Erzsébet bácsi, — Schell Henrik és neje Hess Rozina apatini lakosoknak eme az 1881. LX. t. c. 204. és 205. §§-ai értelmében tett kérelmük következtében a végrehajtási árverés joghatályával bíró árverés a zombori kir. törvényszék területén levő, Apatin község határában fekvő, az apatini 317. sz. tjkvben Horn István és neje Hess Erzsébet, ugy Schell Henrik és neje Hess Rozina nevében álló A. I. 339. hr. 348 özs. ház és 383 □ öl beltelekre az árverést 1800 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi május hó 17-ik napján délelőtti 10 órakor Apatin községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 % -át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében, a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1883. évi január hó 25-én tartott üléséből.

Valter Nándor,
kir. trvszki jegyző.

Széchényi József,
kir. trvszki elnök.

